

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟ
ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ**

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΠΑΥΛΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

Αθήνα
24 Νοεμβρίου 2017

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟ ΤΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΟΨΗ		2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ		3
ΜΕΡΟΣ Α:	ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΕ	3
	α) Άρθρα 121 και 126 ΣΛΕΕ	4
	β) Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ)	5
	γ) Το Νέο Πλαίσιο της Ευρωζώνης	6
	δ) Το Δημοσιονομικό Σύμφωνο	7
ΜΕΡΟΣ Β:	ΤΑ ΤΡΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑΣΩΣΗΣ	8
	α) Η περίοδος 2010-2013	8
	β) Το Συμβούλιο της Επικρατείας	10
	γ) Δίκαιο της ΕΕ	10
	δ) Οι Νέοι Θεσμοί της Ευρωζώνης	11
ΜΕΡΟΣ Γ:	Η ΕΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΣΩΣΗΣ	13
	α) Εποπτεία μετά το Πρόγραμμα	15
	β) Ενισχυμένη Εποπτεία	16
	γ) Προληπτική Στήριξη	17
ΕΠΙΛΟΓΟΣ		20
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ, Άρθρα 121-126	22
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 472/2013	28
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ	ΕΜΣ: ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	45
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV	Απάντηση Επιτρόπου Ρ. Moscovici προς το ΕΚ (04.09.17)	50

ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ

- Η υποχρέωση **δημοσιονομικής πειθαρχίας** της Ελλάδας είναι αποτέλεσμα της συμμετοχής της στην ΕΕ, όχι αποτέλεσμα των προγραμμάτων διάσωσης.
- Η ΕΕ διαθέτει ένα σύστημα διαρκούς **εποπτείας** όλων των κρατών μελών της ΕΕ καθώς και **κυρώσεων** στην περίπτωση που ένα κράτος της Ευρωζώνης, χωρίς επαρκή αιτιολόγηση, δεν τηρεί τα συμφωνηθέντα.
- Ελλάδα εντάχθηκε σε **πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής** διότι αν και βρισκόταν σε διαδικασία παρακολούθησης υπερβολικών ελλειμμάτων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν ακολούθησε πολιτική επαρκούς δημοσιονομικής πειθαρχίας κατά την περίοδο πριν το 2009.
- Από το 2013 και μετά τα προγράμματα προσαρμογής της ΕΕ έχουν ενταχθεί πλήρως στο **δίκαιο της ΕΕ**. Το σημερινό πρόγραμμα της Ελλάδας καθώς και η έξοδός της από αυτό είναι αντικείμενο του δικαίου της ΕΕ. Το δικαστήριο της ΕΕ θα έχει συνεπώς πλήρη **αρμοδιότητα** για το σημερινό πρόγραμμα και την έξοδο της Ελλάδας από αυτό.
- Οι **δεσμεύσεις** της Ελλάδας προς τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης, από την δανειακή συμφωνία του 2015, είναι τμήμα του δικαίου της ΕΕ. 2
- Αμέσως μετά την έξοδο η Ελλάδα θα βρίσκεται υπό μια ειδική «**Εποπτεία Μετά το Πρόγραμμα**» μέχρι να αποπληρώσει τουλάχιστον το 75% των συνολικών επίσημων δανείων που έχει λάβει.
- Η **προληπτική στήριξη** συνεπάγεται την υπογραφή ενός νέου Μνημονίου Κατανόησης καθώς και περιοδικές επισκέψεις αντιπροσωπείας της ΕΕ, της ΕΚΤ και ενδεχομένως του ΔΝΤ.
- Η προληπτική στήριξη έχει δύο μορφές, μια πιο ήπια, γνωστή ως **Πιστωτική Γραμμή Προληπτικών Προϋποθέσεων**, και την πιο αυστηρή, γνωστή ως **Πιστωτική Γραμμή Ενισχυμένων Προϋποθέσεων**. Οι διαφορές μεταξύ τους όμως εξαφανίζονται, αν το κράτος αναγκαστεί να κάνει χρήση της Πιστωτικής Γραμμής Προληπτικών Προϋποθέσεων, διότι τότε υπάγεται σε διαδικασία «Ενισχυμένης Εποπτείας» και αναλαμβάνει την υποχρέωση να λάβει πρόσθετα μέτρα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Το παρόν ενημερωτικό σημείωμα απαντά με συντομία και χωρίς τεχνική ορολογία σε ορισμένα γενικά ερωτήματα που τίθενται στην δημόσια συζήτηση στην Ελλάδα σχετικά με το νομικό πλαίσιο της εξόδου της Ελλάδας από τα προγράμματα δημοσιονομικής στήριξης της ΕΕ και του ΔΝΤ. Το σημείωμα απευθύνεται σε μη εξειδικευμένους αναγνώστες και γι αυτό αποφεύγει, όσο είναι αυτό δυνατό, τεχνικά νομικά θέματα.
2. Η ακριβής πορεία της εξόδου της Ελλάδας από τα προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής εξαρτάται από τη νομική φύση των προγραμμάτων διάσωσης σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ, το ελληνικό δίκαιο και το διεθνές δίκαιο.
3. Γι αυτό το σημείωμα αυτό ξεκινά με τις γενικές αρχές δημοσιονομικής πειθαρχίας της ΕΕ που αφορούν όλα τα κράτη μέλη (μέρος Α), συνεχίζει με τα τρία προγράμματα διάσωσης της Ελλάδας (μέρος Β) και καταλήγει στο ζήτημα της εξόδου της Ελλάδας από αυτά (μέρος Γ'). Σε τρία παραρτήματα παρατίθενται τα σχετικά νομικά κείμενα. Στο τέταρτο παράρτημα παρατίθεται η απάντηση του Επιτρόπου Moscovici για την έξοδο της Ελλάδας από τα προγράμματα προσαρμογής.

3

ΜΕΡΟΣ Α: ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΕ

4. Οι γενικές υποχρεώσεις δημοσιονομικής υπευθυνότητας της Ελλάδας δεν πηγάζουν από τα Μνημόνια ούτε και από τη συμμετοχή στην Ευρωζώνη, αλλά από τις Συνθήκες της ΕΕ.¹
5. Οι κανόνες αυτοί ισχύουν για όλες τις χώρες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων και των χωρών που δεν ανήκουν στην Ευρωζώνη, π.χ το Ηνωμένο Βασίλειο ή την Σουηδία.
6. Η λογική των κανόνων αυτών είναι ότι μέσα σε μια ενιαία αγορά αγαθών, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων οι δημοσιονομικές αποφάσεις μιας χώρας επηρεάζουν άμεσα όλες τις άλλες. Η δημοσιονομική υπευθυνότητα έχει έτσι ομόφωνα υιοθετηθεί από τα μέλη της ΕΕ ως ένα καθήκον που πηγάζει μόνο εκ της συμμετοχής ενός κράτους στην ενιαία αγορά.
7. Όπως είναι γνωστό το δίκαιο της ΕΕ υπερισχύει αντίθετων νόμων των κρατών μελών και έχει – κατ' αρχήν – άμεση ισχύ στην εσωτερική έννομη τάξη όλων των κρατών μελών.

¹ Μια συλλογή των νομικών κειμένων είναι [εδώ](#).

Οι υποχρεώσεις που πηγάζουν από τις Συνθήκες της ΕΕ ή την ειδική δευτερεύουσα νομοθεσία της ΕΕ, συνεπώς, δεν θα αλλάξουν με την έξοδο από τα προγράμματα στήριξης.

α) Άρθρα 121 και 126 ΣΛΕΕ

8. Το άρθρο 121 της Συνθήκης για την Λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ) προβλέπει ότι όλα τα μέλη θα υπάγονται σε πολυμερή εποπτεία από την ΕΕ για τον τρόπο που η οικονομική τους πολιτική συμβάλει στους οικονομικούς σκοπούς της Ένωσης (σύμφωνα με το άρθρο 120, βλ παρακάτω Παράρτημα Ι, σ. 20-21).
9. Το άρθρο 126 της Συνθήκης για την Λειτουργία της ΕΕ επιβάλει την δημοσιονομική πειθαρχία όλων των μελών της ΕΕ. Το άρθρο αυτό ορίζει ότι «Τα κράτη μέλη αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα».
10. Στην παράγραφο 2 ορίζεται ότι «Η Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη της δημοσιονομικής κατάστασης και το ύψος του δημοσίου χρέους στα κράτη μέλη προκειμένου να εντοπίζει τις μεγάλες αποκλίσεις. Ειδικότερα, εξετάζει την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, με βάση τα ακόλουθα δύο κριτήρια:

α)κατά πόσον ο λόγος του προβλεπομένου ή υφισταμένου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς, εκτός εάν:

- είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς,
- είτε, εναλλακτικά, η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς,

β)κατά πόσον ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς, εκτός εάν ο λόγος μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό.

11. Οι τιμές αναφοράς ορίζονται στο πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, που είναι μέρος των Συνθηκών.
12. Το Πρωτόκολλο αριθμός 12, Σχετικά με τη Διαδικασία του Υπερβολικού Ελλείμματος, ορίζει ότι οι τιμές αναφοράς που αναφέρονται στο άρθρο 126, παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι εξής:

- 3 % για το λόγο μεταξύ του προβλεπομένου ή υφισταμένου δημοσιονομικού ελλείμματος και του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε τιμές αγοράς,
- 60 % για το λόγο μεταξύ του δημοσίου χρέους και του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε τιμές αγοράς.

13. Το άρθρο 126 προβλέπει επίσης διαδικασίες εποπτείας και σε περιπτώσεις διαπίστωσης «υπερβολικού ελλείμματος» (βλ. Παράρτημα I, σ. 23).

β) Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ)

14. Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ) είναι το σύνολο κανόνων της ΕΕ που προβλέπουν ένα λεπτομερές πλαίσιο για τη διασφάλιση της δημοσιονομικής πειθαρχίας στην ΕΕ. Προβλέπει την πρόληψη και διόρθωση πιθανών υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων.
15. Το ΣΣΑ περιλαμβάνει ένα λεπτομερές σύστημα εποπτείας που θεσπίστηκε αρχικά από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97, της 7ης Ιουλίου 1997, «για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, και τη διαδικασία αποφυγής του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος».
16. Οι σχετικές ρυθμίσεις έγιναν πιο αυστηρές με νέους Κανονισμούς το 2011 που αφορούν τόσο την επιτήρηση και τις ενδεχόμενες κυρώσεις.
17. Βάσει του άρθρου 5(2) του Κανονισμού 1466/1997, η Επιτροπή εκδίδει Ειδικές Εθνικές Συστάσεις (Country Specific Recommendation). Η διαδικασία αυτή είχε σταματήσει για την Ελλάδα λόγω των των δημοσιονομικών προγραμμάτων, αλλά θα ξεκινήσει ξανά μετά την έξοδο από το πρόγραμμα.
18. Μια νέα διαδικασία επιτήρησης «μακροοικονομικών ισορροπιών» προβλέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2011 σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών. Η διαδικασία αυτή ονομάζεται «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο». Ο Κανονισμός περιγράφει λεπτομερώς τη διαδικασία εντοπισμού και διόρθωσης μακροοικονομικών ανισορροπιών σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Σύμφωνα με τον Κανονισμό η Επιτροπή διενεργεί μια εμπεριστατωμένη επισκόπηση για κάθε χώρα, η οποία καθορίζει εάν υφίστανται ανισορροπίες, αξιολογεί τη φύση τους και τη σοβαρότητά τους και εντοπίζει ζητήματα προσαρμογής.
19. Το Συμβούλιο, ενεργώντας μετά από πρόταση της Επιτροπής, μπορεί να εκδίδει συστάσεις, ή σε περίπτωση υπερβολικών ανισορροπιών, το να λαμβάνει διορθωτικά μέτρα κατόπιν σύστασης της Επιτροπής. Τα διορθωτικά μέτρα παίρνουν τη μορφή μιας χωριστής διαδικασίας, δηλαδή της διαδικασίας υπερβολικών ανισορροπιών (ΔΥΑ).

20. Στα πλαίσια της ΔΥΑ, το Συμβούλιο εκδίδει σειρά συστάσεων πολιτικής που πρέπει να ακολουθούνται και ορίζει προθεσμία υποβολής σχεδίου διορθωτικής δράσης για την οικεία χώρα της ΕΕ. Εάν τα μέτρα και το χρονοδιάγραμμα που προταθούν από τις χώρες της ΕΕ είναι ικανοποιητικά, εγκρίνονται μέσω συστάσεως του Συμβουλίου, το οποίο ορίζει χρονοδιάγραμμα παρακολούθησης.
21. Οι λεπτομέρειες της διαδικασίας και τα κριτήρια της Επιτροπής για την δημοσιονομική επιτήρηση στο σύνολό της είναι συγκεντρωμένα στο έγγραφο του Συμβουλίου: Council of the European Union, *Revised Specifications on the implementation of the Stability and Growth Pact and Guidelines on the format and content of Stability and Convergence Programmes (Code of Conduct of the Stability and Growth Pact)*, Brussels, 18 May 2017 (διαθέσιμο [εδώ](#)).
22. Η Ελλάδα ήταν σε πρόγραμμα παρακολούθησης του υπερβολικού ελλείμματος από το 2004 έως το 2007 και από το 2009 έως το 2017 (τα σχετικά κείμενα είναι [εδώ](#)).
23. Δυστυχώς η Ελλάδα δεν ακολούθησε την πολιτική μεταρρυθμίσεων που της ζητούσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα προβλήματα διάσωσης έγιναν αναγκαία όταν μετά από μια μακρά περίοδο υπερβολικών ελλειμμάτων και ελλিপών στατιστικών δεδομένων η Ελλάδα βρέθηκε το 2009 με τεράστιο έλλειμμα του προϋπολογισμού, τεράστιο χρέος και μεγάλο εμπορικό έλλειμμα.

6

γ) Το νέο πλαίσιο της Ευρωζώνης

24. Για τα μέλη της Ευρωζώνης προβλέπονται τώρα διαφορετικές διαδικασίες και στενότερη διαδικασία επιτήρησης.
25. Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 473/2013 της 21ης Μαΐου 2013 «Σχετικά με κοινές διατάξεις για την παρακολούθηση και την εκτίμηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων και τη διασφάλιση της διόρθωσης του υπερβολικού ελλείμματος των κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ» προβλέπει εξειδικευμένα μέτρα για την επιτήρηση και διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος των κρατών μελών στη ζώνη του Ευρώ.
26. Ο Κανονισμός προβλέπει τακτική επικοινωνία των κρατών μελών με την Επιτροπή κατά την διαδικασία διαμόρφωσης των εθνικών προϋπολογισμών καθώς και διαρκή επικοινωνία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών αρχών.
27. Παράλληλα, ο νέος Κανονισμός 1174/2011 θεσπίζει νέο μηχανισμό λήψης εκτελεστικών μέτρων και οικονομικών κυρώσεων, που εφαρμόζεται μόνο στις χώρες της ζώνης του Ευρώ, όταν δεν συμμορφώνονται με τις συστάσεις που γίνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών σε επίπεδο ΕΕ για την αποκατάσταση των υπερβολικών ανισορροπιών τους.

28. Σε περίπτωση λήψης ανεπαρκών διορθωτικών μέτρων, το Συμβούλιο μπορεί να επιβάλει κυρώσεις. Το σύστημα κυρώσεων δεν έχει τύχει εφαρμογής μέχρι σήμερα.

δ) Δημοσιονομικό Σύμφωνο (2013)

29. Παράλληλα με την νομοθεσία αυτή, η Ελλάδα δεσμεύεται και από μια νέα διακρατική συνθήκη γνωστή ως «Δημοσιονομικό Σύμφωνο» (μεταξύ όλων των μελών της ΕΕ, εκτός της Βρετανίας και της Τσεχίας) με τον ακριβή τίτλο «Συνθήκη για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση στην οικονομική και νομισματική ένωση». Τέθηκε σε ισχύ το 2013.
30. Το «Δημοσιονομικό Σύμφωνο» έχει τρεις στόχους:
- Πρώτον, να διασφαλίζει ισοσκελισμένους ή πλεονασματικούς εθνικούς προϋπολογισμούς. Προκειμένου να συμμορφώνεται με τον «κανόνα περί ισοσκελισμένου προϋπολογισμού», η Ελλάδα θα πρέπει να διατηρεί τα ετήσια διαρθρωτικά ελλείμματά της στο 0,5 % του ΑΕγχΠ ή χαμηλότερα. Το διαρθρωτικό έλλειμμα είναι το γενικό έλλειμμα μείον η επίπτωση του οικονομικού κύκλου στις κρατικές δαπάνες και τα έσοδα (π.χ. υψηλότερες δαπάνες για παροχές ανεργίας σε περίοδο ύφεσης). Η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να εισάγει έναν αυτόματο διορθωτικό μηχανισμό ο οποίος ενεργοποιείται σε περίπτωση τυχόν απόκλισης από τον κανόνα περί ισοσκελισμένου προϋπολογισμού. Σύμφωνα με τον μηχανισμό αυτό, εάν σημειωθεί απόκλιση του ισοζυγίου του προϋπολογισμού από την προβλεπόμενη γραμμή, θα λαμβάνονται αυτομάτως διορθωτικά μέτρα.
 - Δεύτερον, να ενισχύει τον αντίκτυπο των συστάσεων στις οποίες προβαίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όταν τα δημόσια ελλείμματα των χωρών της ευρωζώνης είναι ιδιαίτερα υψηλά. Η συμφωνία δεσμεύει τις χώρες της ΕΕ, όταν ψηφίζουν στο Συμβούλιο της ΕΕ, να εγκρίνουν αμετάβλητες τις προτάσεις και συστάσεις της Επιτροπής στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος -εκτός αν διαμορφώνεται ειδική πλειοψηφία μεταξύ τους κατά μιας τέτοιας απόφασης.
 - Τρίτον, να βελτιώσει τον συντονισμό των εθνικών οικονομικών πολιτικών. Η συμφωνία απαιτεί από τις κυβερνήσεις να αναφέρουν εκ των προτέρων τα σχέδιά τους όσον αφορά την έκδοση δημόσιου χρέους (συγκέντρωση κεφαλαίων μέσω δανεισμού από ομολογιούχους) στην Επιτροπή και το Συμβούλιο της ΕΕ. Τα κράτη υπέγραψαν το Σύμφωνο οφείλουν να διασφαλίζουν ότι τα σχέδιά τους για μείζονος σημασίας οικονομικές μεταρρυθμίσεις θα συζητούνται εκ των προτέρων και θα συντονίζονται.

31. Η συμφωνία καλύπτει επίσης τη διακυβέρνηση στην ευρωζώνη. Προβλέπεται, για παράδειγμα, η διεξαγωγή συνόδων κορυφής των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων των χωρών της ευρωζώνης τουλάχιστον δύο φορές τον χρόνο (σύνοδοι κορυφής για το ευρώ).

ΜΕΡΟΣ Β: ΤΑ ΤΡΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑΣΩΣΗΣ

32. Όταν η Ελλάδα βρέθηκε σε δυσκολίες το 2009-2010, δεν υπήρχε μέθοδος διάσωσης μιας χώρας μέλους του Ευρώ. Οι Συνθήκες απαγόρευαν στα κράτη μέλη να αναλαμβάνουν το ένα τις υποχρεώσεις του άλλου.
33. Το άρθρο 125 ΣΛΕΕ προβλέπει:
- «Κανένα κράτος μέλος δεν ευθύνεται για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν οι κεντρικές κυβερνήσεις, οι περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλοι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις άλλου κράτους μέλους, ούτε τις αναλαμβάνει».*
34. Αυτό σημαίνει ότι άλλες χώρες δεν μπορούν να πληρώσουν τα δάνεια μιας άλλης. Αντίστοιχη διάταξη απαγορεύει στην ΕΚΤ να δανείζει απ' ευθείας τα Κράτη Μέλη. Αυτό γίνεται ώστε να αποφεύγεται η ανεξέλεγκτη δημιουργία νέου χρήματος, αλλά και να ενθαρρύνεται η δημοσιονομική αξιοπιστία.
35. Παρολαυτά, η Συνθήκη δεν εμποδίζει μέλη της Ευρωζώνης να ιδρύσουν μηχανισμό που δανείζει μια χώρα, που αντιμετωπίζει προβλήματα ρευστότητας. Η πρακτική αυτή θεωρήθηκε ότι δεν απαγορεύεται από το άρθρο 125 – κάτι που εγκρίθηκε αργότερα από το Δικαστήριο της ΕΕ (στην υπόθεση *Pringle*).
36. Έτσι για να βοηθήσουν την Ελλάδα να ξεπεράσει την έλλειψη ρευστότητας, τα μέλη της Ευρωζώνης ξεκίνησαν την διμερή δανειοδότηση της Ελλάδας το 2010.

8

α) Η περίοδος 2010-2013

Πρώτο Πρόγραμμα (2010)²

37. Στις 2 Μαΐου 2010 τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης συμφώνησαν να χορηγήσουν στην Ελλάδα διμερή δάνεια, συνολικού ύψους 80 δισεκατομμυρίων Ευρώ, το οποίο θα εκταμιευόταν από τον Μάιο του 2010 έως τον Ιούνιο του 2013. Το πρόγραμμα αυτό είναι γνωστό ως Greek Loan Facility (GLF).

² Για το πρώτο πακέτο διάσωσης βλ. το εξαιρετικό βιβλίο του Παναγιώτη Γκλαβίνη, *Το Μνημόνιο της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή, τη διεθνή και την εθνική έννομη τάξη* (Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα, 2010).

38. Το ΔΝΤ συνεισέφερε επιπλέον δάνεια ύψους 30 δισεκατομμυρίων Ευρώ. Η Ελλάδα παράλληλα δεσμεύτηκε να προχωρήσει σε σημαντικές εσωτερικές μεταρρυθμίσεις αλλά και να υπάγεται σε περιοδικές αξιολογήσεις, σύμφωνα με ένα «Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Προσαρμογής». Η εκταμίευση των δανείων είχε ως όρο την επιτυχή αξιολόγηση της προόδου του προγράμματος ανά τακτά χρονικά διαστήματα.
39. Το Συμβούλιο της ΕΕ εξέδωσε τότε δύο αποφάσεις για την Ελλάδα, οι οποίες όμως αφορούσαν την διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος (δηλαδή τον Κανονισμό 1467/97, και όχι το πρόγραμμα διάσωσης καθεαυτό ή τις διμερείς δανειακές συμφωνίες:
- Απόφαση του Συμβουλίου 2010/320/EU της 8ης Ιουνίου 2010 απευθυνόμενη προς την Ελλάδα με σκοπό την ενίσχυση και εμβάθυνση της δημοσιονομικής εποπτείας, διά της οποίας ειδοποιείται η Ελλάδα να λάβει τα μέτρα μείωσης του ελλείμματος που κρίνονται αναγκαία για την αντιμετώπιση της κατάστασης υπερβολικού ελλείμματος (2010/320/ΕΕ)
 - Απόφαση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2011 η οποία απευθύνεται προς την Ελλάδα με σκοπό την ενίσχυση και εμβάθυνση της δημοσιονομικής εποπτείας, και διά της οποίας ειδοποιείται η Ελλάδα να λάβει τα μέτρα μείωσης του ελλείμματος που κρίνονται αναγκαία για την αντιμετώπιση της κατάστασης υπερβολικού ελλείμματος (αναδιατύπωση) (2011/734/ΕΕ)
40. Πέραν της διαδικασίας του υπερβολικού ελλείμματος, οι διμερείς συμφωνίες δανειοδότησης δεν είχαν κανένα άλλο στοιχείο πρόσθετου καταναγκασμού, εκτός από τις συμβατικές υποχρεώσεις της Ελλάδας και από την καθυστέρηση της εκταμίευσης μιας δόσης των δανείων σε περίπτωση αποτυχίας της αξιολόγησης.
41. Μιλώντας τεχνικά, οι δανειακές συμφωνίες αυτές με τα άλλα κράτη μέλη, δεν ήταν μέρος του δικαίου της ΕΕ.³
42. Το Δικαστήριο της ΕΕ κατέληξε στο συμπέρασμα, στην υπόθεση *Ledra Advertisiing*, ότι σε κάθε περίπτωση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύεται από το δίκαιο της ΕΕ όταν συμμετέχει στην αντιμετώπιση της κρίσης σε χώρες που βρίσκονται σε πρόγραμμα διάσωσης, αλλά δεν έκρινε ότι η Επιτροπή παραβίασε το δίκαιο της ΕΕ όταν συμμετείχε στην διάσωση της Κύπρου.

Δεύτερο Πρόγραμμα

43. Το δεύτερο πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής για την Ελλάδα εγκρίθηκε στις 14 Μαρτίου 2012. Τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης και το ΔΝΤ διέθεσαν τα μη εκταμιευθέντα ποσά του πρώτου προγράμματος, συν πρόσθετο ποσό 130 δις. Ευρώ για την περίοδο 2012-2014. Ενώ η χρηματοδότηση του πρώτου προγράμματος βασίστηκε σε διμερή δάνεια, το δεύτερο πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από το

³ Όλα τα σχετικά κείμενα είναι στην ιστοσελίδα του ΕΜΣ, [εδώ](#)).

Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας («ΕΤΧΣ» ή EFSF), που είχε τεθεί σε πλήρη λειτουργία τον Αύγουστο του 2010.

44. Το δεύτερο πρόγραμμα προέβλεπε χρηματοπιστωτική συνδρομή ύψους 164,5 δις. Ευρώ έως τα τέλη του 2014 (στη συνέχεια το χρονικό διάστημα παρατάθηκε δύο φορές, έως τα τέλη Ιουνίου του 2015, οπότε και έληξε χωρίς να ολοκληρωθεί).
45. Η συμφωνία με το EFSF διέπεται από το αγγλικό δίκαιο (σύμφωνα με την ρήτρα 15 της συμφωνίας). Σε περίπτωση υπερημερίας της Ελλάδας, τα δάνεια γίνονται αμέσως απαιτητά στο σύνολό τους (ρήτρα 9).
46. Οι δανειακές συμβάσεις της Ελλάδας του 2010 και 2012 ήταν έτσι ένα πλέγμα συμφωνιών που βασίζονται κατ' αρχήν στις Συνθήκες της ΕΕ αλλά δεν ήταν μέρος του δικαίου ΕΕ με την στενή έννοια. Ήταν διακρατικές συμφωνίες της Ελλάδας τις δανείστριες χώρες (2010) και κατόπιν με το EFSF (2012).
47. Αντίστοιχα, οι όροι των «Μνημονίων» ήταν οι όροι που έθεταν τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης (και το ΔΝΤ, με βάση το δικό του εσωτερικό δίκαιο, ως ανεξάρτητος διεθνής οργανισμός) για να δανείσουν την Ελλάδα.
48. Οι όροι αυτοί σκόπευαν να εξασφαλίσουν ότι η Ελλάδα θα προχωρούσε πράγματι σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις της οικονομίας της ώστε να ξεπεράσει τις δυσλειτουργίες που οδήγησαν στην κρίση.⁴ Πρόμοια προγράμματα εφαρμόστηκαν με επιτυχία στην Πορτογαλία, Ιρλανδία, Κύπρο και Ισπανία.

10

β) Το Συμβούλιο της Επικρατείας

49. Επειδή οι συμφωνίες αυτές δεν ήταν διεθνείς συνθήκες σύμφωνα με το δημόσιο διεθνές δίκαιο, το Συμβούλιο της Επικρατείας στην απόφασή του 3845/2010, έκρινε ότι δεν χρειαζόταν να ψηφιστούν από τη Βουλή με πλειοψηφία των 3/5.

γ) Το Δικαστήριο της ΕΕ

50. Η διάσωση της Ελλάδας θεωρήθηκε τότε από πολλούς ότι ήταν «παράνομη» σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ, γιατί παραβιάζει το άρθρο 125 ΣΛΕΕ, που όπως είδαμε απαγορεύει την βοήθεια μελών της Ευρωζώνης προς άλλα μέλη με την «ανάληψη των χρεών» τους.

⁴ Για τα σχετικά θέματα του Μνημονίου της πρώτης δανειακής συμφωνίας, βλ. Παναγιώτης Γκλαβίνης, *Το Μνημόνιο της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή, τη Διεθνή και την Εθνική Έννομη Τάξη*, (Σάκκουλας, 2010).

51. Το Δικαστήριο της ΕΕ έκρινε όμως, στην υπόθεση *Pringle*, τον Νοέμβριο του 2012, ότι η διάσωση της Ιρλανδίας και άλλων χωρών ήταν νόμιμη σύμφωνα με τις Συνθήκες, αφού η ίδρυση ενός μηχανισμού στήριξης που χρηματοδοτείται από τα κράτη μέλη δεν ήταν «ανάληψη των χρεών», αλλά δημιούργησε νέα δάνεια, ανεξάρτητα των παλαιών, και άρα δεν παραβίασε το άρθρο 125 ΣΛΕΕ.
52. Το Δικαστήριο τόνισε όμως ότι αναγκαίος όρος για την διάσωση είναι η τήρηση των δεδομένων αυστηρών όρων δημοσιονομικής υπευθυνότητας. Συνεπώς το «Μνημόνιο», δηλαδή οι αυστηροί όροι δημοσιονομικής προσαρμογής, ήταν ένας όρος για την παροχή βοήθειας, όπως ακριβώς έγινε για την Ελλάδα (και την Ιρλανδία και την Πορτογαλία).

δ) Οι Νέοι Θεσμοί της Ευρωζώνης

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας

53. Το 2013 τα μέλη της Ευρωζώνης κατέληξαν με μια νέα Διεθνή Συνθήκη – που δεν είναι μέρος του δικαίου της ΕΕ – να ιδρύσουν τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ, ή ESM). Αυτός είναι ένας νέος διεθνής θεσμός με μέλη του και χρηματοδότες του μόνο τα μέλη της Ευρωζώνης, που χρησιμοποιεί όμως σε κάποιες περιπτώσεις ορισμένους θεσμούς της ΕΕ.
54. Ο ΕΜΣ δεν είναι όμως, μιλώντας αυστηρά, υπό το δίκαιο της ΕΕ, αλλά βασίζεται σε μια νέα διακρατική Συνθήκη.

Ο Κανονισμός 472/2013

55. Με τον Κανονισμό 472/2013 της 21ης Μαΐου 2013 «για την ενίσχυση της οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας των κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ τα οποία αντιμετωπίζουν ή απειλούνται με σοβαρές δυσκολίες αναφορικά με τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα» (βλ. Παράρτημα ΙΙ, σ. 26). Επίσης το 2013 τα προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής εντάχθηκαν πλήρως στο δίκαιο της ΕΕ.
56. Ο Κανονισμός αυτός υιοθέτησε πολλές από τις πρακτικές που είχαν ακολουθηθεί μέχρι τότε, αλλά για πρώτη φορά ενέταξε το πρόγραμμα διάσωσης στο δίκαιο της ΕΕ. Οι βασικές παράμετροι της βοήθειας παραμένουν. Ο Κανονισμός δεν υιοθετεί νέο σύστημα κυρώσεων έναντι των κρατών που βρίσκονται σε πρόγραμμα.
57. Ο Κανονισμός εφαρμόζεται και στα κράτη που ελάμβαναν βοήθεια στις 30 Μαΐου 2014 (άρθρο 16).⁵

⁵ Το πώς ακριβώς θα εφαρμοστεί ο Κανονισμός με αναδρομική ισχύ είναι θέμα ερμηνείας. Πάντως η αναφορά σε δάνεια του EFSF (που ο ΕΜΣ αντικατέστησε) στο άρθρο 14 του Κανονισμού, δεν αφήνει καμία αμφιβολία ότι ο Κανονισμός εφαρμόζεται αναδρομικά και στα δάνεια της Ελλάδας από το EFSF.

Το Τρίτο Πρόγραμμα Διάσωσης

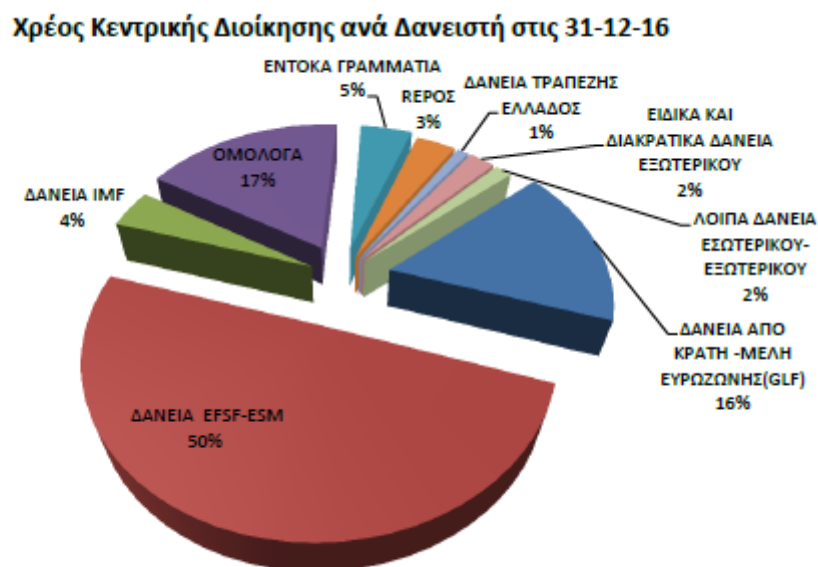
58. Όταν η Ελλάδα ζήτησε να ενταχθεί σε νέο Πρόγραμμα Στήριξης τον Ιούλιο του 2015, τότε για πρώτη φορά εφαρμόστηκε ο Κανονισμός 472/2013 σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής. Η Ελλάδα έτσι εντάχθηκε σε πρόγραμμα σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κανονισμού.⁶
59. Όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των δύο πλευρών εκ των κειμένων των «Μνημονίων» μέχρι το 2015 ήταν λίγο ως πολύ συμφωνίες ιδιωτικού δικαίου (όπως όλες οι συμβάσεις δανειοδότησης ενός κράτους).
60. Από την εφαρμογή του νέου Κανονισμού, όμως, όλες οι αμοιβαίες υποχρεώσεις έγιναν και τμήμα του δικαίου της ΕΕ. Η πρακτική συνέπεια του Κανονισμού είναι ότι όλα τα σχετικά θέματα γίνονται ζητήματα του δικαίου της ΕΕ και υπόκεινται πλέον στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου της ΕΕ. Τόσο η Επιτροπή όσο και το Κράτος Μέλος μπορούν πλέον να προσφύγουν στο δικαστήριο σε περίπτωση που κρίνουν ότι παραβιάζεται το δίκαιο της ΕΕ.
61. Η απόφαση χορήγησης της βοήθειας το 2015 διατυπώθηκε έτσι σε δύο Αποφάσεις του Συμβουλίου, που ελήφθησαν την ίδια μέρα, η πρώτη εκ των οποίων αφορούσε την διαδικασία υπερβολικού ελλείματος και η δεύτερη την διάσωση αυτή καθ' εαυτή:
- Council Decision (EU) 2015/141 of 19 August 2015 giving notice to Greece to take measures for the deficit reduction judged necessary to remedy the situation of excessive deficit
 - Council Implementing Decision (EU) 2015/1411 of 19 August 2015 approving the macroeconomic adjustment programme of Greece
62. Η δεύτερη Απόφαση αντικαταστάθηκε τον Ιούνιο του 2017 από την:
- Council Implementing Decision (EU) 2017/1226 of 30 June 2017 amending Implementing Decision (EU) 2016/544 approving the macroeconomic adjustment programme of Greece (2015/1411)

12

ΜΕΡΟΣ Γ: Η ΕΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

⁶ Μιλώντας τεχνικά, προυπήρξε του τρίτου προγράμματος και ένα άλλο – τέταρτο – προσωρινό δάνειο από τον EFSM (δηλαδή τον μηχανισμό που βασίστηκε στον προϋπολογισμό της ΕΕ και δάνεισε την Ιρλανδία και την Πορτογαλία), που προηγήθηκε το δανείου του EMS ώστε να πληρωθούν τα ομόλογα προς την ΕΚΤ του Αυγούστου 2015 (το λεγόμενο δάνειο-γέφυρα), βλ. <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/07/17/efsm-bridge-loan-greece/>.

63. Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι αυτή τη στιγμή η Ελλάδα έχει τεσσάρων ειδών δάνεια από τα προγράμματα προσαρμογής: πρώτον τα διμερή δάνεια του Greek Loan Facility κατά την συμφωνία του 2010, δεύτερον τα δάνεια του EFSF σύμφωνα με την συμφωνία του 2012, τρίτον τα δάνεια του EFSM και τέταρτον τα δάνεια από το ΕΜΣ, σύμφωνα με τη συμφωνία του 2015.
64. Η συνολική εικόνα αποτυπώνεται από το Υπουργείο Οικονομικών ως εξής⁷:

13

65. Στην ιστοσελίδα του ΕΜΣ τα δάνεια του EFSF (Σεπτέμβριος 2017) έχουν ύψος 130.9 δις ευρώ και παρουσιάζονται ως εξής:

⁷ Υπουργείο Οικονομικών, Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, *Δημόσιο Χρέος & Δανεισμός: Ετήσια Ενημερωτική Έκθεση* (Αθήνα, 2016).

Overview of EFSF financial assistance for Greece

EFSF financial assistance for Greece (€ bn), comprising (below)		Disbursed (€bn)
PSI participation:	PSI facility	29.7
	Accrued Interest facility	4.9
Master Financial Assistance Facility Agreement	Bank recapitalisation	37.3
	Budget financing	47.8
	Debt buy-back	11.3
TOTAL		130.9

[Back](#)

66. Τα δάνεια του ΕΜΣ (Σεπτέμβριος 2017) έχουν ύψος 39.4 δις, και παρουσιάζονται ως εξής:

ESM Disbursements to Greece

14

(max. total committed: €86 billion; availability period ends on 20 August 2018)

Date of disbursement	Amount disbursed	Type of disbursement	Maturity	Cumulative amount disbursed
20/08/2015	€13 billion	Cash	Amortisation from 2034 to 2057	€13 billion
24/11/2015	€2 billion	Cash	Amortisation from 2034 to 2057	€15 billion
01/12/2015	€2.7 billion	Cashless	Amortisation from 2055 to 2059 for €3.2 billion of €5.4 billion disbursed for bank recapitalisation ¹ ; For remaining €2.2 billion, interim maturity: 27/02/2018 ²	€17.7 billion
08/12/2015	€2.7 billion	Cashless		€20.4 billion
23/12/2015	€1 billion	Cash	Amortisation from 2034 to 2057	€21.4 billion
21/06/2016	€7.5 billion	Cash	Amortisation from 2034 to 2058	€28.9 billion
26/10/2016	€2.8 billion	Cash	Amortisation from 2034 to 2058	€31.7 billion
10/07/2017	€7.7 billion	Cash	Amortisation from 2034 to 2059	€39.4 billion

Weighted average maturity of loans: 30.2 years (after repayment of €2 bn and not including the €2.2 bn cashless transaction)

¹ On 28/02/2017, €1.6 billion from the amount disbursed on 01/12/2015, and €1.6 billion from amount disbursed on 08/12/2015 were merged into a new cash loan

² The final maturity will be in line with the maximum weighted average loan maturity of 32.5 years.

67. Τυπικά οι νομικές βάσεις των τριών τύπων δανείων είναι διαφορετικές. Όμως στην πράξη, η έξοδος από το πρόγραμμα που λήγει το 2018 θα είναι η ίδια.

68. Η Ελλάδα θα ακολουθήσει την διαδικασία του Κανονισμού 472/2013 για τις δύο τελευταίες κατηγορίες δανείων, αφού ο Κανονισμός 472/13 (άρθρο 16) έχει αναδρομική εφαρμογή και στα δάνεια του EFSF, εάν ένα κράτος μέλος ελάμβανε χρηματοδοτική συνδρομή στις 30.05.2017.
69. Ποιές είναι οι συνθήκες υπό τις οποίες θα γίνει η έξοδος; Παρουσιάζω παρακάτω τις εξής πιθανότητες:
- «Εποπτεία μετά το Πρόγραμμα»
 - «Ενισχυμένη Εποπτεία»
 - «Προληπτική Στήριξη Προληπτικών Προϋποθέσεων» - Μνημόνιο, χωρίς Ενισχυμένη Εποπτεία
 - «Προληπτική Στήριξη Ενισχυμένων Προϋποθέσεων» - Μνημόνιο, με Ενισχυμένη Εποπτεία και λήψη δανείου

α) «Εποπτεία μετά το Πρόγραμμα»

15

70. Ο Κανονισμός προβλέπει κατ' αρχήν αυτόματη άσκηση «Εποπτείας μετά το Πρόγραμμα», μέχρι να αποπληρωθεί το 75% της «χρηματοδοτικής συνδρομής που έχει ληφθεί από ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη (δηλαδή το GLF), τον ΕΜΧΣ, τον ΕΜΣ ή το ΕΤΧΣ (δηλαδή όλη την επίσημη βοήθεια από τα κράτη μέλη της ΕΕ και την ΕΕ, αλλά όχι το ΔΝΤ).
71. Το άρθρο 14 δεν αναφέρεται σε «ενισχυμένη εποπτεία» (που αναλύεται στο άρθρο 3 του Κανονισμού) αλλά σε απλή «εποπτεία, το ακριβές περιεχόμενο της οποίας δεν διευκρινίζεται πλήρως.
72. Το ΕΜΣ, σε ορισμένα κείμενά του για την Πορτογαλία και Ιρλανδία, έχει ερμηνεύσει στην πράξη το άρθρο 14 σαν να εννοεί την «ενισχυμένη εποπτεία» του άρθρου 3. Αυτό όμως δεν φαίνεται σωστό, διότι το άρθρο 14 διακρίνει μεταξύ της «απλής εποπτείας» που ακολουθεί το πρόγραμμα και της «ενισχυμένης εποπτείας» που επιβάλλεται για κάποιον άλλον λόγο. Μάλιστα το άρθρο 2 (3) του Κανονισμού ορίζει ότι μόνο τα κράτη μέλη που εξέρχονται του προγράμματος «με χρηματοδοτική συνδρομή σε προληπτική βάση» θέτονται από την Επιτροπή σε καθεστώς ενισχυμένης εποπτείας. Άρα, κατ' αντιδιαστολή, για κάποια άλλα κράτη που εξέρχονται του προγράμματος προβλέπεται μόνο απλή εποπτεία.

73. Το σχετικό άρθρο 14 του Κανονισμού προβλέπει επίσης παράταση της απλής εποπτείας και μετά την αποπληρωμή του 75% των επίσημων δανείων προς την ΕΕ.
74. Ο Κανονισμός προβλέπει ότι «Το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, μπορεί να παρατείνει τη διάρκεια της άσκησης εποπτείας μετά το πρόγραμμα σε περίπτωση που εξακολουθεί να υπάρχει κίνδυνος για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα του οικείου κράτους μέλους. Η πρόταση της Επιτροπής θεωρείται ότι έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο, εκτός αν το Συμβούλιο αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία να την απορρίψει μέσα σε 10 ημέρες από την έγκρισή της από την Επιτροπή.».
75. Η εποπτεία που προβλέπει το άρθρο 14 δεν είναι ακριβώς η αξιολόγηση που έχουμε συνηθίσει τα τελευταία 7 χρόνια στην Ελλάδα, αφού δεν υπάρχει «μνημόνιο» και δεν υπάρχει τριμηνιαία αξιολόγηση για την εκταμίευση νέων δόσεων.
76. Ο Κανονισμός προβλέπει όμως επισκέψεις αποστολής της Επιτροπής (όχι του ΔΝΤ και της ΕΚΤ) στη χώρα μέλος καθώς και τακτικές εκθέσεις (άρθρο 14(3)):

Η Επιτροπή πραγματοποιεί, σε συνεννόηση με την ΕΚΤ, τακτικές αποστολές επιθεώρησης στο κράτος μέλος υπό εποπτεία μετά το πρόγραμμα, προκειμένου να εκτιμήσει την οικονομική, δημοσιονομική και χρηματοπιστωτική του κατάσταση. Κοινοποιεί ανά εξάμηνο την εκτίμησή της στην αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στην ΟΔΕ, καθώς και στο κοινοβούλιο του οικείου κράτους μέλους, και εκτιμά ειδικότερα αν χρειάζονται διορθωτικά μέτρα.

16

77. Η Επιτροπή διατηρεί σημαντικές εξουσίες. Σύμφωνα με το άρθρο 14(4) μπορεί να προτείνει στο Συμβούλιο να «συστήσει σε κράτος μέλος υπο εποπτεία μετά το πρόγραμμα να λάβει διορθωτικά μέτρα». Η σχετική πρόταση της Επιτροπής θεωρείται ότι εγκρίθηκε από το Συμβούλιο, εκτός αν το Συμβούλιο αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία να την απορρίψει μέσα σε 10 ημέρες από την έγκρισή της από την Επιτροπή.

β) Ενισχυμένη Εποπτεία

78. Σε κάθε περίπτωση η Επιτροπή διατηρεί πάντα το δικαίωμα να ασκήσει ενισχυμένη εποπτεία, αν κρίνει ότι συντρέχουν οι λόγοι, σύμφωνα με το άρθρο 2)(1). Άρα, τίποτε δεν εμποδίζει την Επιτροπή να αποφασίσει ότι χρειάζεται ενισχυμένη εποπτεία, αν συντρέχουν οι συνθήκες.

79. Η ενισχυμένη εποπτεία σημαίνει πολύ στενή παρακολούθηση των δημοσιονομικών στοιχείων του κράτους μέλους αλλά και της κατάστασης του τραπεζικού συστήματος. Η «ενισχυμένη εποπτεία» προβλέπει επίσης τακτικές επισκέψεις των θεσμών και τριμηνιαίες εκθέσεις πρόοδου. Το άρθρο 3(5) προβλέπει:

5. Η Επιτροπή, σε συνεννόηση με την ΕΚΤ και τις αρμόδιες ΕΕΑ και, όταν είναι σκόπιμο, το ΔΝΤ, πραγματοποιεί τακτικές αποστολές επιθεώρησης στο κράτος μέλος που υπόκειται σε ενισχυμένη εποπτεία, προκειμένου να επαληθεύσει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί από το εν λόγω κράτος μέλος όσον αφορά την εφαρμογή των μέτρων που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4.

80. Η Ενισχυμένη εποπτεία σημαίνει επίσης ότι η Επιτροπή μπορεί να προκαλέσει κρίση εμπιστοσύνης στο Κράτος Μέλος και το τραπεζικό της σύστημα, αφού μπορεί να κάνει δημόσια έκκληση στο κράτος να μπει σε πρόγραμμα διάσωσης. Το άρθρο 3(7) προβλέπει:

7. Στις περιπτώσεις στις οποίες η Επιτροπή διαπιστώνει, με βάση τις αποστολές επιθεώρησης που προβλέπονται στην παράγραφο 5, ότι απαιτούνται περαιτέρω μέτρα και ότι η χρηματοπιστωτική και οικονομική κατάσταση του οικείου κράτους μέλους έχει σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της ζώνης του ευρώ ή των κρατών μελών της, το Συμβούλιο, με ειδική πλειοψηφία και μετά από πρόταση της Επιτροπής, μπορεί να συστήσει στο οικείο κράτος μέλος να λάβει προληπτικά διορθωτικά μέτρα ή να καταρτίσει σχέδιο προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής.

17

γ) Προληπτική Στήριξη

81. Ο Κανονισμός 472/13 αναφέρει επίσης την πιθανότητα της προσωρινής παροχής «προληπτικής γραμμής στήριξης», έτσι ώστε να διασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση η ρευστότητα του κράτους καθώς αποκαθίσταται η σχέση του με τις αγορές (κάτι παρόμοιο συμβαίνει στα προγράμματα του ΔΝΤ).
82. Ο μηχανισμός αυτός δεν έχει ακόμα τεθεί σε λειτουργία, αφού Πορτογαλία, Ιρλανδία και Κύπρος είχαν «καθαρή» έξοδο από το πρόγραμμα διάσωσης (παράλληλα όμως διατηρήθηκε η διαδικασία παρακολούθησης υπερβολικού ελλείμματος και για τις τρεις χώρες, που διήρκησε για την Πορτογαλία από το 2009 έως το 2017, για την Ιρλανδία από το 2009 έως το 2016 και για την Κύπρο από το 2010 έως το 2016) .

83. Οι λεπτομέρειες δεν προβλέπονται στον Κανονισμό αυτόν, αλλά στις ειδικές οδηγίες του ΕΜΣ (European Stability Mechanism, *Guideline on Precautionary Financial Assistance*, βλ. Παράρτημα ΙΙΙ, σ. 42-46).
84. Αυτό σημαίνει ότι οι κανόνες τους δεν είναι ακριβώς μέρος του δικαίου της ΕΕ, όπως είναι ο Κανονισμός 472/13, αλλά είναι μέρος της διακρατικής συμφωνίας του ΕΜΣ (στην οποία φυσικά συμμετέχουν όλα τα Κράτη Μέλη της Ευρωζώνης).
85. Ο Κανονισμός 472/13 δεν περιέχει διατάξεις για την προληπτική στήριξη, εκτός από δύο αναφορές. Πρώτον, την αναφορά στο άρθρο 2(4) ότι σε τέτοια περίπτωση υπάρχει ενισχυμένη εποπτεία. Δεύτερον, στο άρθρο 2(4) προβλέπεται μια ξεχωριστή κατηγορία προληπτικής στήριξης με την μορφή γραμμής πίστωσης (credit line), όπου δεν υπάρχει ενισχυμένη εποπτεία όπου η γραμμή πίστωσης δεν έχει χρησιμοποιηθεί.
86. Στις οδηγίες του ΕΜΣ προβλέπονται δύο μορφές προληπτικής στήριξης (αν και τίποτε δεν εμποδίζει τον ΕΜΣ να δημιουργήσει και τρίτο μοντέλο αν αυτό χρειαστεί).
87. Οι δύο υπάρχουσες μορφές στήριξης είναι:

- Precautionary Conditioned Credit Line (PCCL) ή (κατά την επιτυχή μετάφραση της Ναυτεμπορικής: Πιστωτική Γραμμή Προληπτικών Προϋποθέσεων)

- Enhanced Conditions Credit Line (ECCL) (Πιστωτική Γραμμή Ενισχυμένων Προϋποθέσεων).

88. Και οι δύο Πιστωτικές Γραμμές δημιουργούνται για μια αρχική περίοδο ενός έτους και μπορούν να ανανεωθούν δύο φορές, κάθε μια φορά για έξι μήνες.
89. Η διαφορά μεταξύ τους είναι ότι η πρώτη έχει πιο αυστηρές προϋποθέσεις, αλλά και χαλαρότερες υποχρεώσεις. Για παράδειγμα η Προληπτική Γραμμή (PCCL) μπορεί να μην επιβάλει «ενισχυμένη εποπτεία» αν η πιστωτική γραμμή δεν χρησιμοποιείται και η χορήγησή της και δεν επιβάλει νέα μέτρα πολιτικής. Αντίθετα η Γραμμή Ενισχυμένων προϋποθέσεων ακολουθείται πάντα από ενισχυμένη εποπτεία.

Πιστωτική Γραμμή Προληπτικών Προϋποθέσεων

90. Η Πιστωτική Γραμμή Προληπτικών Προϋποθέσεων (PCCL) μπορεί να χορηγείται όταν η οικονομική και η πιστωτική κατάσταση στο κράτος μέλος είναι κατά βάση επιτυχής. Σχετικά κριτήρια είναι
- a. Ο σεβασμός στο Σύμφωνο Σταθερότητα και Ανάπτυξης – ένα κράτος που βρίσκεται σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος μπορεί να λάβει βοήθεια PCCL εάν ακολουθεί πλήρως τις συστάσεις του Συμβουλίου για την ταχεία διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος

- b. Βιώσιμο έλλειμμα της κεντρικής κυβέρνησης
- c. Σεβασμός των υποχρεώσεων βάσει της διαδικασίας υπερβολικών ασυμμετριών
- d. Πρόσφατη πρόσβαση στις διεθνείς αγορές με εύλογους όρους
- e. Βιώσιμη εξωτερική θέση
- f. Απουσία προβλημάτων τραπεζικής φερεγγυότητας που θα απειλούσαν την σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος της ευρωζώνης

91. Η χορήγηση ΠΓΠΠ δεν επιβάλλει «ενισχυμένη εποπτεία», αν η πιστωση δεν χρησιμοποιείται. Αν όμως η πίστωση χρησιμοποιηθεί, τότε το κράτος μέλος περνά σε ενισχυμένη εποπτεία. Τότε προβλέπεται η διαμόρφωση από την ΕΕ, την ΕΚΤ και ενδεχομένως το ΔΝΤ σειράς μέτρων που καλείται το κράτος να λαβει ώστε να αντιμετωπίσει τα προβλήματά του (άρθρο 5(1) των «Οδηγιών»).
92. Αν το Κράτος περάσει σε «ενισχυμένη εποπτεία», τότε η Επιτροπή διεξάγει τακτικές επισκέψεις αξιολόγησης (review missions) μαζί με την ΕΚΤ και ενδεχομένως το ΔΝΤ, ώστε να διαπιστώνεται η πρόοδος στην εφαρμογή των υιοθετημένων μέτρων (*to verify the progresses made in the implementation of the adopted measures*), (άρθρο 5 των Οδηγιών).
93. Η χορήγηση Πιστωτικής Γραμμής Προληπτικών Προϋποθέσεων σε κάθε περίπτωση προϋποθέτει ένα «Μνημόνιο Συνεργασίας» με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την ΕΚΤ και ενδεχομένως με το ΔΝΤ (σύμφωνα με το άρθρο 3(4) των «Οδηγιών»).

19

Πιστωτική Γραμμή Ενισχυμένων Προϋποθέσεων

94. Η Πιστωτική Γραμμή Ενισχυμένων Προϋποθέσεων προορίζεται για Κράτη Μέλη που ακόμα παρουσιάζουν προβλήματα. Η παρακολούθηση της προόδου εξασφαλίζεται με την επίβλεψη της Επιτροπής και της ΕΚΤ, πάντα με «ενισχυμένη εποπτεία» (άρθρο 5 των «Οδηγιών»).
95. Το Κράτος επίσης συμφωνεί να υιοθετήσει διορθωτικά μέτρα που θα αντιμετωπίζουν τις αδυναμίες του, σε συνεννοηση με την ΕΕ, την ΕΚΤ και το ΔΝΤ (άρθρο 5(1)).
96. Η χορήγηση *Πιστωτικής Γραμμής Ενισχυμένων Προϋποθέσεων* προϋποθέτει επίσης ένα Μνημόνιο Συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την ΕΚΤ και ενδεχομένως με το ΔΝΤ (άρθρο 3(4) των «Οδηγιών»).
97. Καθώς το Κράτος είναι σε «ενισχυμένη εποπτεία» η Επιτροπή διεξάγει τακτικές επισκέψεις αξιολόγησης (review missions) μαζί με την ΕΚΤ και ενδεχομένως το ΔΝΤ, ώστε να διαπιστώνεται η πρόοδος στην εφαρμογή των υιοθετημένων μέτρων (*to verify the progresses made in the implementation of the adopted measures*), (άρθρο 5 των Οδηγιών).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

98. Το συμπέρασμα της ανάλυσης που προηγήθηκε είναι ότι το καθήκον της Ελλάδας για δημοσιονομική πειθαρχία είναι υποχρέωση εκ των Συνθηκών της Ευρωζώνης, όχι αποτέλεσμα των «Μνημονίων».
99. Η ΕΕ μπορεί να επιβάλει κυρώσεις σε κράτος μέλος που δεν τηρεί τις ανειλημμένες υποχρεώσεις του με βάση την διαδικασία παρακολούθησης των υπερβολικών ελλειμμάτων. Η παρακολούθηση ενός κράτους από την Επιτροπή είναι συνεπώς συνεχής.
100. Η Ελλάδα θα συνεχίσει να δεσμεύεται από τις υποχρεώσεις που ανέλαβε για αυξημένα δημοσιονομικά πλεονάσματα και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, με βάση τις συμφωνίες του 2015 (οι οποίες από την αρχή ήταν μέρος του δικαίου της ΕΕ).
101. Κάθε διαφωνία μπορεί πλέον να επιλύεται από το Δικαστήριο της ΕΕ.
102. Η Ελλάδα θα βρίσκεται σε ιδιαίτερο καθεστώς εποπτείας, που λέγεται «Εποπτεία μετά το Πρόγραμμα», με την έξοδο της από το Πρόγραμμα Προσαρμογής το καλοκαίρι του 2018. Η εποπτεία αυτή θα διαρκέσει τουλάχιστον μέχρι την στιγμή που η Ελλάδα θα αποπληρώσει το 75% των επίσημων δανείων που έχει λάβει από χώρες της Ευρωζώνης και την ΕΕ – και μπορεί να παραταθεί.
103. Οι επισκέψεις της «τρόικας» δεν θα τελειώσουν με την έξοδο. Η περιοδικές επισκέψεις των θεσμών γίνονται όταν το κράτος μπει σε «Ενισχυμένη Εποπτεία», ή βρίσκεται σε πρόγραμμα προσαρμογής, ή βρίσκεται σε «Εποπτεία μετά το Πρόγραμμα» ή λαμβάνει «προληπτική στήριξη». Η ένταξη σε προληπτικό πρόγραμμα στήριξης σε κάθε περίπτωση συνεπάγεται υπογραφή «Μνημονίου Συνεργασίας».
104. Τέλος, μια ενδεχόμενη «διαγραφή» του ελληνικού χρέους (προς τις χώρες της ΕΕ και προς την ΕΚΤ) θα ήταν αντίθετη στις ισχύουσες Συνθήκες, αφού θα ήταν «ανάληψη χρεών» από άλλα κράτη των χρεών της Ελλάδας. Αυτό κατ' αρχήν απαγορεύεται από το άρθρο 125 ΣΛΕΕ – κάτι που επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο της ΕΕ στην απόφαση *Pringle*.
105. Παρόλαυτά, μια διαφορετική ρύθμιση του χρέους που δεν θα αδυνατίζει την αιρεσιμότητα ίσως είναι υποστηρίξιμη στη βάση των Συνθηκών, σύμφωνα με την απόφαση *Pringle*.⁸ Στην απόφασή του αυτή το Δίκαστήριο της ΕΕ είπε ότι το Άρθρο 125 δεν απαγορεύει την χρηματοοικονομική βοήθεια από ένα Κράτος Μέλος προς ένα

⁸ Για το επιχείρημα αυτό βλ. . Michael Ioannidis, 'Debt restructuring in the light of *Pringle* and *Gauweiler* – flexibility and Conditionality' in *ESCB Legal Conference 2016*, pp. 78-92.

άλλο, «αρκεί οι όροι του δανείου να είναι τέτοιοι που να στρέφουν το κράτος μέλος προς την δημοσιονομική πειθαρχία».⁹

106. Τα ζητήματα αυτά, εντελώς νέα στο δίκαιο της ΕΕ, ίσως χρειαστεί να επιλυθούν από το ίδιο το Δικαστήριο σε μια μελλοντική του απόφαση για την Ελλάδα.

24.11.2017

**Πάυλος Ελευθεριάδης
University of Oxford
Mansfield College
Oxford OX1 3TF**

⁹ Case C-370/12 *Pringle*, ECLI:EU:C:2012:756, para. 137.

ΤΙΤΛΟΣ VIII
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Άρθρο 119

(πρώην άρθρο 4 της ΣΕΚ)

1. Για τους σκοπούς του άρθρου 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η δράση των κρατών μελών και της Ένωσης περιλαμβάνει, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπουν οι Συνθήκες, τη θέσπιση μιας οικονομικής πολιτικής, που βασίζεται στο στενό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, στην εσωτερική αγορά, καθώς και στον καθορισμό κοινών στόχων, και ασκείται σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό.
2. Παράλληλα, και σύμφωνα με τους όρους, και τις διαδικασίες που προβλέπουν οι Συνθήκες, η δράση αυτή περιλαμβάνει ένα ενιαίο νόμισμα, το ευρώ, και τον καθορισμό και την άσκηση ενιαίας νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, πρωταρχικός στόχος των οποίων είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, και, υπό την επιφύλαξη του στόχου αυτού, η υποστήριξη των γενικών οικονομικών πολιτικών στην Ένωση, σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό.
3. Οι δράσεις αυτές των κρατών μελών και της Ένωσης συνεπάγονται την τήρηση των ακόλουθων κατευθυντήριων αρχών: σταθερές τιμές, υγιή δημόσια οικονομικά, υγιείς νομισματικές συνθήκες και σταθερό ισοζύγιο πληρωμών.

22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Άρθρο 120

(πρώην άρθρο 98 της ΣΕΚ)

Τα κράτη μέλη ασκούν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό να συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων της Ένωσης, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και στα πλαίσια των γενικών προσανατολισμών που αναφέρονται στο άρθρο 121 παράγραφος 2. Τα κράτη μέλη και η Ένωση δρουν σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοιχτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, που ευνοεί την αποτελεσματική κατανομή των πόρων, και σύμφωνα με τις αρχές του άρθρου 119.

Άρθρο 121

(πρώην άρθρο 99 της ΣΕΚ)

1. Τα κράτη μέλη θεωρούν τις οικονομικές τους πολιτικές θέμα κοινού ενδιαφέροντος και τις συντονίζουν στα πλαίσια του Συμβουλίου, σύμφωνα με το άρθρο 120.

2. Το Συμβούλιο, μετά από σύσταση της Επιτροπής, συντάσσει σχέδιο των γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ένωσης και απευθύνει έκθεση με τα πορίσματά του στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με βάση την έκθεση αυτή του Συμβουλίου, συζητά τα συμπεράσματα για τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ένωσης.

Με βάση τα συμπεράσματα αυτά, το Συμβούλιο, διατυπώνει σύσταση όπου εκτίθενται αυτοί οι γενικοί προσανατολισμοί. Το Συμβούλιο γνωστοποιεί τη σύστασή του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

3. Προκειμένου να εξασφαλισθεί στενότερος συντονισμός των οικονομικών πολιτικών και συνεχής σύγκλιση των οικονομικών επιδόσεων των κρατών μελών, το Συμβούλιο, βάσει εκθέσεων που υποβάλλει η Επιτροπή, παρακολουθεί τις οικονομικές εξελίξεις σε κάθε κράτος μέλος και στην Ένωση, καθώς και τη συνέπεια των οικονομικών πολιτικών με τους γενικούς προσανατολισμούς που αναφέρονται στην παράγραφο 2, και προβαίνει τακτικά σε συνολική αξιολόγηση.

Για τους σκοπούς αυτής της πολυμερούς εποπτείας, τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή για τα σημαντικά μέτρα που λαμβάνουν στον τομέα της οικονομικής τους πολιτικής και της διαβιβάζουν όποιες άλλες πληροφορίες κρίνουν αναγκαίες.

4. Όταν διαπιστώνεται, στο πλαίσιο της διαδικασίας της παραγράφου 3, ότι η οικονομική πολιτική ενός κράτους μέλους αντιβαίνει προς τους γενικούς προσανατολισμούς της παραγράφου 2 ή ότι ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την καλή λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η Επιτροπή μπορεί να απευθύνει προειδοποίηση στο εν λόγω κράτος μέλος. Το Συμβούλιο, μετά από σύσταση της Επιτροπής, μπορεί να απευθύνει τις αναγκαίες συστάσεις προς το εν λόγω κράτος μέλος. Το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να αποφασίσει να ανακοινώσει δημόσια τις συστάσεις του.

Στο πλαίσιο της παρούσας παραγράφου, το Συμβούλιο αποφασίζει χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ψήφος του μέλους του Συμβουλίου που εκπροσωπεί το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

Η ειδική πλειοψηφία των λοιπών μελών του Συμβουλίου ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 238, παράγραφος 3, σημείο α).

5. Ο πρόεδρος του Συμβουλίου και η Επιτροπή διαβιβάζουν έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τα αποτελέσματα της πολυμερούς εποπτείας. Ο πρόεδρος του Συμβουλίου μπορεί να κληθεί να εμφανισθεί ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εάν το Συμβούλιο έχει ανακοινώσει δημοσία τις συστάσεις του.

6. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, μπορούν να θεσπίζουν λεπτομερείς κανόνες για τη διαδικασία πολυμερούς εποπτείας που αναφέρεται στις παραγράφους 3 και 4.

Άρθρο 122

(πρώην άρθρο 100 της ΣΕΚ)

1. Με την επιφύλαξη άλλων διαδικασιών που προβλέπονται στις Συνθήκες, το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να θεσπίζει, σε πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ κρατών μελών, τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση της οικονομικής κατάστασης, ιδίως εάν ανακύψουν σοβαρές δυσκολίες στον εφοδιασμό με ορισμένα προϊόντα, ιδίως στον τομέα της ενέργειας.

2. Όταν ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζει δυσκολίες ή διατρέχει μεγάλο κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές δυσκολίες, οφειλόμενες σε φυσικές καταστροφές ή έκτακτες περιστάσεις που εκφεύγουν από τον έλεγχό του, το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να αποφασίσει να του χορηγήσει, υπό ορισμένους όρους, χρηματοδοτική ενίσχυση της Ένωσης. Ο πρόεδρος του Συμβουλίου ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη ληφθείσα απόφαση.

Άρθρο 123

(πρώην άρθρο 101 της ΣΕΚ)

1. Απαγορεύονται οι υπεραναλήψεις ή οποιουδήποτε άλλου είδους πιστωτικές διευκολύνσεις από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ή από τις κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών, οι οποίες εφεξής αποκαλούνται «εθνικές κεντρικές τράπεζες», προς θεσμικά και λοιπά όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης, κεντρικές κυβερνήσεις, περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις των κρατών μελών απαγορεύεται επίσης να αγοράζουν απευθείας χρεόγραφα, από τους οργανισμούς ή τους φορείς αυτούς, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ή οι εθνικές κεντρικές τράπεζες.

2. Η παράγραφος 1 δεν ισχύει για τα πιστωτικά ιδρύματα που ανήκουν στο δημόσιο, στα οποία οφείλουν να επιφυλάσσουν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα την ίδια μεταχείριση όπως και στα ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα όσον αφορά τη διάθεση αποθεμάτων από τις κεντρικές τράπεζες.

Άρθρο 124

(πρώην άρθρο 102 της ΣΕΚ)

Απαγορεύεται κάθε μέτρο που θεσπίζει προνομιακή πρόσβαση των θεσμικών και λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης, των κεντρικών κυβερνήσεων, των περιφερειακών, τοπικών ή άλλων δημόσιων αρχών, των άλλων οργανισμών δημοσίου δικαίου ή των δημόσιων επιχειρήσεων των κρατών μελών στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εφόσον δεν υπαγορεύεται από λόγους προληπτικής εποπτείας.

Άρθρο 125

(πρώην άρθρο 103 της ΣΕΚ)

1. Η Ένωση δεν ευθύνεται για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν οι κεντρικές κυβερνήσεις, οι περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλοι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις των κρατών μελών, ούτε τις αναλαμβάνει, με την επιφύλαξη των αμοιβαίων χρηματοοικονομικών εγγυήσεων για την από κοινού εκτέλεση ενός συγκεκριμένου έργου. Κανένα κράτος μέλος δεν ευθύνεται για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν οι κεντρικές κυβερνήσεις, οι περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλοι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις άλλου κράτους μέλους, ούτε τις αναλαμβάνει, με την επιφύλαξη των αμοιβαίων χρηματοοικονομικών εγγυήσεων για την από κοινού εκτέλεση ενός συγκεκριμένου έργου.

2. Εάν προκύψει ανάγκη, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας προτάσει της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μπορεί να προσδιορίσει τους ορισμούς για την εφαρμογή των απαγορεύσεων των άρθρων 123 και 124 καθώς και του παρόντος άρθρου.

1. Τα κράτη μέλη αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα.
2. Η Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη της δημοσιονομικής κατάστασης και το ύψος του δημοσίου χρέους στα κράτη μέλη προκειμένου να εντοπίζει τις μεγάλες αποκλίσεις. Ειδικότερα, εξετάζει την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, με βάση τα ακόλουθα δύο κριτήρια:

α) κατά πόσον ο λόγος του προβλεπομένου ή υφισταμένου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς, εκτός εάν:

— είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς,

— είτε, εναλλακτικά, η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς,

β) κατά πόσον ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς, εκτός εάν ο λόγος μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό.

Οι τιμές αναφοράς ορίζονται στο πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, που προσαρτάται στις Συνθήκες.

3. Εάν ένα κράτος μέλος δεν εκπληρώνει τους όρους ενός από τα κριτήρια αυτά ή αμφοτέρων των κριτηρίων, η Επιτροπή συντάσσει έκθεση. Η έκθεση της Επιτροπής λαμβάνει επίσης υπόψη το κατά πόσον το δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων, καθώς και όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους μέλους.

Η Επιτροπή μπορεί επίσης να συντάξει έκθεση εάν, μολονότι εκπληρώνονται οι όροι των κριτηρίων, θεωρεί ότι υπάρχει σε ένα κράτος μέλος ο κίνδυνος υπερβολικού ελλείμματος.

4. Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή διατυπώνει γνώμη για την έκθεση της Επιτροπής.

5. Εάν η Επιτροπή κρίνει ότι σε κράτος μέλος υπάρχει ή μπορεί να εμφανισθεί υπερβολικό έλλειμμα, απευθύνει γνώμη στο εν λόγω κράτος μέλος και ενημερώνει σχετικά το Συμβούλιο.

6. Το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής και αφού λάβει υπόψη τυχόν παρατηρήσεις του εν λόγω κράτους μέλους, αποφασίζει, μετά από συνολική εκτίμηση, εάν υφίσταται ή όχι υπερβολικό έλλειμμα.

7. Εάν το Συμβούλιο αποφασίσει, σύμφωνα με την παράγραφο 6, ότι υπάρχει υπερβολικό έλλειμμα, απευθύνει, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και μετά από σύσταση της Επιτροπής, συστάσεις στο εν λόγω κράτος μέλος προκειμένου να τερματίσει την κατάσταση αυτή εντός καθορισμένου χρονικού διαστήματος. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 8, οι συστάσεις αυτές δεν ανακοινώνονται δημοσίως.

8. Εάν το Συμβούλιο διαπιστώσει ότι δεν ανελήφθη αποτελεσματική δράση σε εφαρμογή των συστάσεών του, εντός του καθορισμένου χρονικού διαστήματος, τότε μπορεί να τις ανακοινώσει δημοσίως.

9. Εάν ένα κράτος μέλος επιμένει να μην εφαρμόζει τις συστάσεις του Συμβουλίου, τότε το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει να ειδοποιήσει το κράτος μέλος να λάβει, εντός

συγκεκριμένης προθεσμίας, μέτρα για τη μείωση του ελλείμματος την οποία το Συμβούλιο κρίνει αναγκαία για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση αυτή.

Σε αυτή την περίπτωση, το Συμβούλιο μπορεί να ζητήσει από το κράτος μέλος αυτό, να υποβάλλει εκθέσεις σύμφωνα με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, για να εξετάσει τις προσπάθειες προσαρμογής που καταβάλλει αυτό το κράτος μέλος.

10. Τα δικαιώματα προσφυγής που προβλέπονται στα άρθρα 258 και 259 δεν μπορούν να ασκηθούν στα πλαίσια των παραγράφων 1 έως 9 του παρόντος άρθρου.

11. Το Συμβούλιο, εφόσον ένα κράτος μέλος δεν συμμορφώνεται με απόφαση που έχει ληφθεί σύμφωνα με την παράγραφο 9, μπορεί να αποφασίσει να εφαρμόσει ή να ενισχύσει ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα:

—να απαιτήσει να δημοσιεύει το εν λόγω κράτος μέλος πρόσθετες πληροφορίες τις οποίες ορίζει το Συμβούλιο, προτού εκδώσει ομολογίες και χρεόγραφα,

—να καλέσει την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων να αναθεωρήσει την πολιτική δανεισμού που ασκεί έναντι του εν λόγω κράτους μέλους,

—να απαιτήσει από το εν λόγω κράτος μέλος να καταθέσει ατόκως στην Ένωση ποσό κατάλληλου ύψους, έως ότου, κατά τη γνώμη του Συμβουλίου, διορθωθεί το υπερβολικό έλλειμμα,

— να επιβάλει πρόστιμα εύλογου ύψους.

Ο πρόεδρος του Συμβουλίου ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τις αποφάσεις τις οποίες λαμβάνει.

12. Το Συμβούλιο καταργεί ορισμένες ή όλες τις αποφάσεις ή τις συστάσεις του που αναφέρονται στις παραγράφους 6 έως 9 και στην παράγραφο 11, εφόσον, κατά τη γνώμη του, έχει διορθωθεί το υπερβολικό έλλειμμα στο οικείο κράτος μέλος. Εάν το Συμβούλιο έχει προηγουμένως ανακοινώσει δημόσια συστάσεις, τότε, μόλις καταργηθεί η απόφαση που αναφέρεται στην παράγραφο 8, προβαίνει σε δημόσια δήλωση περί του ότι δεν υφίσταται πλέον υπερβολικό έλλειμμα στο οικείο κράτος μέλος.

13. Το Συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις, ή τις συστάσεις του, που αναφέρονται στις παραγράφους 8, 9, 11 και 12, μετά από σύσταση της Επιτροπής.

Το Συμβούλιο, όταν θεσπίζει τα μέτρα που αναφέρονται στις παραγράφους 6 έως 9, 11 και 12, αποφασίζει χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη ψήφο του μέλους του Συμβουλίου που εκπροσωπεί το εν λόγω κράτος μέλος.

Η ειδική πλειοψηφία των λοιπών μελών του Συμβουλίου ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 238, παράγραφος 3, σημείο α).

14. Περαιτέρω διατάξεις για την εφαρμογή της διαδικασίας του παρόντος άρθρου προβλέπονται στο Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, που προσαρτάται στις Συνθήκες.

Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομοφώνως, σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία, και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, θεσπίζει τις κατάλληλες διατάξεις που θα αντικαταστήσουν το εν λόγω Πρωτόκολλο.

Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων της παρούσας παραγράφου, το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προσδιορίζει τους λεπτομερείς κανόνες και ορισμούς για την εφαρμογή του εν λόγω Πρωτοκόλλου.

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 472/2013 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΫ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ
ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**

της 21ης Μαΐου 2013

**για την ενίσχυση της οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας των κρατών μελών
στη ζώνη του ευρώ τα οποία αντιμετωπίζουν ή απειλούνται με σοβαρές δυσκολίες
αναφορικά με τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα**

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο
136, σε συνδυασμό με το άρθρο 121 παράγραφος 6,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας⁽¹⁾,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία⁽²⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η άνευ προηγουμένου παγκόσμια κρίση που πλήττει τον κόσμο από το 2007 έχει βλάψει
σοβαρά την οικονομική ανάπτυξη και τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και έχει
προκαλέσει ισχυρή επιδείνωση του ελλείμματος και του χρέους των κρατών μελών,
οδηγώντας ορισμένα από αυτά να αναζητήσουν χρηματοδοτική συνδρομή εντός και εκτός
του πλαισίου της Ένωσης.
- (2) Το άρθρο 9 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) ορίζει ότι η
Ένωση, κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεών της,
πρέπει να συνεκτιμά τις απαιτήσεις που συνδέονται με την προαγωγή ενός υψηλού
επιπέδου απασχόλησης, τη διασφάλιση της κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, την
καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, και ένα υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης,
κατάρτισης και προστασίας της ανθρώπινης υγείας.
- (3) Η πλήρης συνέπεια μεταξύ του ενωσιακού πλαισίου πολυμερούς εποπτείας που θέσπισε η
ΣΛΕΕ και των πιθανών όρων πολιτικής που συνδέονται με τη χρηματοδοτική συνδρομή
θα πρέπει να κατοχυρωθεί στην νομοθεσία της Ένωσης. Η οικονομική και
χρηματοοικονομική ολοκλήρωση όλων των κρατών μελών και ιδιαίτερα εκείνων με
νόμισμα το ευρώ απαιτεί ενισχυμένη εποπτεία, προκειμένου να αποφευχθεί η μετάδοση
των επιπτώσεων από ένα κράτος μέλος που αντιμετωπίζει ή απειλείται από σοβαρές
δυσκολίες αναφορικά με τη χρηματοοικονομική του σταθερότητα στην υπόλοιπη ζώνη
του ευρώ και, ευρύτερα, στην Ένωση στο σύνολό της.
- (4) Η ένταση της οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας θα πρέπει να είναι ανάλογη και
αντίστοιχη με τη σοβαρότητα των χρηματοοικονομικών δυσκολιών που αντιμετωπίζονται

και θα πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη τη φύση της χρηματοδοτικής συνδρομής που λαμβάνεται, η οποία μπορεί να κυμαίνεται από απλή προληπτική στήριξη βασισμένη σε όρους επιλεξιμότητας έως ένα πλήρες πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής συνοδευόμενο από αυστηρούς όρους πολιτικής. Οποιοδήποτε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του οικείου κράτους μέλους στο πλαίσιο της στρατηγικής της Ένωσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

- (5) Ένα κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ θα πρέπει να υποβάλλεται σε ενισχυμένη εποπτεία σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό όταν αντιμετωπίζει ή απειλείται από σοβαρές οικονομικές δυσκολίες, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ταχεία επιστροφή του σε κανονική κατάσταση και να προστατευθούν τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ από πιθανά δυσμενή δευτερογενή αποτελέσματα. Παρόμοια ενισχυμένη εποπτεία θα πρέπει να είναι ανάλογη της σοβαρότητας των προβλημάτων και να προσαρμόζεται αντίστοιχα. Θα πρέπει να περιλαμβάνει ευρύτερη πρόσβαση στις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για τη στενή παρακολούθηση της οικονομικής, δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής κατάστασης και τακτική υποβολή εκθέσεων στην αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στην Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή (ΟΔΕ) ή σε υποεπιτροπή την οποία μπορεί να ορίσει η ΟΔΕ για τον σκοπό αυτό. Οι ίδιες πρακτικές εποπτείας θα πρέπει να εφαρμόζονται στα κράτη μέλη που ζητούν προληπτική στήριξη από ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες, τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης (ΕΜΧΣ), τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) ή άλλο σχετικό διεθνή χρηματοπιστωτικό οργανισμό όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ).
- (6) Τα κράτη μέλη που υπόκεινται σε καθεστώς ενισχυμένης εποπτείας θα πρέπει να μπορούν επίσης να θεσπίζουν μέτρα για την αντιμετώπιση των αιτίων ή των πιθανών αιτίων των δυσχερειών τους. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι συστάσεις που τους γίνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος ή της διαδικασίας για τις υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες.
- (7) Η οικονομική και δημοσιονομική εποπτεία θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα ενισχυμένη για τα κράτη μέλη που υπάγονται σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής. Λόγω του συνολικού χαρακτήρα του εν λόγω προγράμματος, οι λοιπές διαδικασίες οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας θα πρέπει να αναστέλλονται ή, όπου είναι σκόπιμο, να εξορθολογίζονται κατά τη διάρκεια του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής, προκειμένου να εξασφαλίζεται συνέπεια στην εποπτεία της οικονομικής πολιτικής και να αποφεύγεται η αλληλεπικάλυψη των υποχρεώσεων υποβολής στοιχείων. Ωστόσο, κατά την προετοιμασία του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι συστάσεις που έγιναν στο κράτος μέλος στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος ή της διαδικασίας για τις υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες.
- (8) Οι προκλήσεις που συνεπάγονται η φορολογική απάτη και η φοροδιαφυγή έχουν αυξηθεί σημαντικά. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, οι τεχνολογικές εξελίξεις, η διεθνοποίηση της απάτης και η συνακόλουθη αλληλεξάρτηση των κρατών μελών αποκαλύπτουν τα όρια των αυστηρά εθνικών προσεγγίσεων και επιτείνουν την ανάγκη για κοινή δράση.
- (9) Τα προβλήματα που προκαλούνται από τη φορολογική απάτη και τη φοροδιαφυγή σε κράτη μέλη που υπάγονται σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με τη βελτίωση των μηχανισμών είσπραξης των φόρων στα εν λόγω κράτη μέλη και με την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών αρχών της

Ένωσης και τρίτων χωρών.

- (10)Θα πρέπει να θεσπιστούν κανόνες για την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, ιδίως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, και για την εξασφάλιση μεγαλύτερης διαφάνειας και λογοδοσίας. Το κοινοβούλιο κράτους μέλους που υπάγεται σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής ή ενισχυμένης εποπτείας θα πρέπει να ενημερώνεται σύμφωνα με τους κανόνες και τις πρακτικές που ισχύουν σε εθνικό επίπεδο.
- (11)Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν για τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην προετοιμασία, την εκτέλεση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων χρηματοδοτικής συνδρομής, σύμφωνα με τους κανόνες και τις πρακτικές που ισχύουν σε εθνικό επίπεδο.
- (12)Πριν από την έκδοση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, τα αρμόδια όργανα του ΕΜΣ και του ΕΤΧΣ θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να διεξαγάγουν συζήτηση σχετικά με το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης μεταξύ της Επιτροπής —η οποία ενεργεί εξ ονόματος του ΕΜΣ ή του ΕΤΧΣ, σε συνεννόηση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και, όπου είναι σκόπιμο, με το ΔΝΤ— και του δικαιούχου κράτους μέλους, σχετικά με τις προϋποθέσεις πολιτικής που θα μπορούσαν να τεθούν για τη χρηματοδοτική συνδρομή του εν λόγω κράτους μέλους. Τα μνημόνια συνεννόησης που καθορίζουν τους λεπτομερείς όρους για τη χορήγηση της χρηματοδοτικής συνδρομής πρέπει να εγκρίνονται σύμφωνα με τη Συνθήκη για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας και τη συμφωνία πλαίσιο του ΕΤΧΣ.
- (13)Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, οι αναφορές σε χρηματοδοτική συνδρομή στον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να καλύπτουν επίσης τη χρηματοδοτική στήριξη που παρέχεται σε προληπτική βάση και τα δάνεια για την ανακεφαλαιοποίηση χρηματοπιστωτικών οργανισμών.
- (14)Η απόφαση της Επιτροπής να θέσει ένα κράτος μέλος υπό ενισχυμένη εποπτεία δυνάμει του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να λαμβάνεται σε στενή συνεργασία με την ΟΔΕ, την Ευρωπαϊκή Εποπτική Αρχή (Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών) που θεσπίζεται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽³⁾, την Ευρωπαϊκή Εποπτική Αρχή (Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων) που θεσπίζεται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1094/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁴⁾, την Ευρωπαϊκή Εποπτική Αρχή (Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών) που θεσπίζεται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1095/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁵⁾ (αναφέρονται συλλογικά ως ΕΕΑ) και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) που θεσπίζεται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1092/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2010 σχετικά με τη μακροπροληπτική επίβλεψη του χρηματοοικονομικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη σύσταση Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου⁽⁶⁾. Η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να συνεργάζεται με την ΟΔΕ όταν λαμβάνει απόφαση για ενδεχόμενη παράταση της ενισχυμένης εποπτείας.
- (15)Κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους ή, κατά περίπτωση, λόγω έκτακτων οικονομικών περιστάσεων, η Επιτροπή μπορεί να συστήσει να μειωθούν ή να ακυρωθούν τυχόν υφιστάμενες τοκοφόρες καταθέσεις, άτοκες καταθέσεις ή πρόστιμα που επιβλήθηκαν από το Συμβούλιο στο πλαίσιο του προληπτικού ή διορθωτικού σκέλους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για κράτος μέλος που υπάγεται σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής.

- (16) Η πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με το προπαρασκευαστικό έργο που επιτελείται πριν από την έγκριση σύστασης δυνάμει του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να υπόκειται στον κανονισμό (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, σχετικά με τη δημόσια πρόσβαση στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής⁽⁷⁾.
- (17) Όταν λαμβάνεται απόφαση δυνάμει του παρόντος κανονισμού ότι κράτος μέλος δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις που περιέχονται στο οικείο πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής και με βάση γεγονότα και αναλύσεις καθίσταται σαφές ότι χρειάζεται μηχανισμός που να εξασφαλίζει την τήρηση των υποχρεώσεων έναντι των πιστωτών του και τη σταθεροποίηση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής του κατάστασης, η Επιτροπή καλείται να υποβάλει προτάσεις για τέτοιο μηχανισμό.
- (18) Η εξουσία για την έγκριση συστάσεων σχετικά με τη λήψη προληπτικών διορθωτικών μέτρων και την προετοιμασία προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής, η εξουσία για την έγκριση προγραμμάτων μακροοικονομικής προσαρμογής, η εξουσία για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις κύριες απαιτήσεις πολιτικής που σχεδιάζουν ο ΕΜΣ ή το ΕΤΧΣ να περιλάβουν στους όρους για την προληπτική χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής, για τη χορήγηση δανείων για την ανακεφαλαιοποίηση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή για οποιοδήποτε άλλο χρηματοδοτικό μέσο συμφωνηθεί στο πλαίσιο του ΕΜΣ, καθώς και η εξουσία για τη σύσταση έγκρισης προληπτικών μέτρων προς τα κράτη μέλη υπό εποπτεία μετά το πρόγραμμα, θα πρέπει να εκχωρηθούν στο Συμβούλιο. Αυτές οι εξουσίες είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την πολιτική του οικονομικού συντονισμού των κρατών μελών, ο οποίος, σύμφωνα με το άρθρο 121 ΣΛΕΕ, πρέπει να ασκείται στο πλαίσιο του Συμβουλίου,

30

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει διατάξεις για την ενίσχυση της οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας των κρατών μελών τα οποία έχουν νόμισμα το ευρώ, εφόσον τα εν λόγω κράτη μέλη:
 - α) αντιμετωπίζουν ή απειλούνται με σοβαρές δυσκολίες αναφορικά με τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα ή τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών τους, με ενδεχόμενες δυσμενείς δευτερογενείς επιπτώσεις και σε άλλα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ· ή
 - β) ζητούν ή λαμβάνουν χρηματοδοτική συνδρομή από ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες, τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης (ΕΜΧΣ), τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ), ή άλλο σχετικό διεθνή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ).
2. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει επίσης διατάξεις για την ενίσχυση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής.
3. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ.
4. Κατά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, το Συμβούλιο, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη τηρούν πλήρως τις διατάξεις του άρθρου 152 ΣΛΕΕ. Κατά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού και των συστάσεων που εκδίδονται με βάση τις διατάξεις του, το Συμβούλιο, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τους εθνικούς κανόνες και πρακτικές και το

άρθρο 28 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεπώς, η εφαρμογή του παρόντος κανονισμού και των εν λόγω συστάσεων δεν θίγει το δικαίωμα διαπραγμάτευσης, σύναψης και εφαρμογής συλλογικών συμβάσεων ή το δικαίωμα συλλογικής δράσης σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

Άρθρο 2

Κράτη μέλη υπό ενισχυμένη εποπτεία

1. Η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να θέσει υπό ενισχυμένη εποπτεία ένα κράτος μέλος το οποίο αντιμετωπίζει ή απειλείται από σοβαρές δυσκολίες αναφορικά με τη χρηματοοικονομική του σταθερότητα, που ενδέχεται να έχουν δυσμενείς δευτερογενείς επιπτώσεις σε άλλα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ.

Όταν η Επιτροπή εκτιμά αν ένα κράτος μέλος απειλείται με σοβαρές δυσκολίες αναφορικά με τη χρηματοοικονομική του σταθερότητα, χρησιμοποιεί, μεταξύ άλλων παραμέτρων, τον μηχανισμό έγκαιρης προειδοποίησης που θεσπίστηκε με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών⁽⁸⁾ ή, όταν υπάρχει, την πιο πρόσφατη ενδελεχή επισκόπηση. Η Επιτροπή διεξάγει επίσης εμπεριστατωμένη εκτίμηση, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τους όρους δανεισμού του εν λόγω κράτους μέλους, το χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής των χρεών του, την ευρωστία του δημοσιονομικού του πλαισίου, τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών του, τη σοβαρότητα του βάρους του χρέους του και τον κίνδυνο μετάδοσης σοβαρών πιέσεων στον χρηματοπιστωτικό του τομέα για τη δημοσιονομική του κατάσταση ή στον χρηματοπιστωτικό τομέα άλλων κρατών μελών.

Στο εν λόγω κράτος μέλος παρέχεται η δυνατότητα να εκφράσει τις απόψεις του προτού η Επιτροπή λάβει την απόφασή της να θέσει υπό ενισχυμένη εποπτεία το εν λόγω κράτος μέλος. Κάθε έξι μήνες, η Επιτροπή αποφασίζει αν θα παρατείνει την ενισχυμένη εποπτεία επί του εν λόγω κράτους μέλους.

2. Όταν η Επιτροπή αποφασίζει να θέσει ένα κράτος μέλος υπό ενισχυμένη εποπτεία, σύμφωνα με την παράγραφο 1, το ενημερώνει πλήρως σχετικά με όλα τα αποτελέσματα της εκτίμησης και υποβάλλει σχετική κοινοποίηση στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), υπό την ιδιότητά της ως εποπτική αρχή, στις σχετικές ΕΕΑ και στο ΕΣΣΚ αντίστοιχα.

3. Όταν ένα κράτος μέλος λαμβάνει χρηματοδοτική συνδρομή σε προληπτική βάση από ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες, τον ΕΜΧΣ, τον ΕΜΣ, το ΕΤΧΣ ή άλλο σχετικό διεθνή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, όπως το ΔΝΤ, η Επιτροπή θέτει το εν λόγω κράτος μέλος υπό ενισχυμένη εποπτεία.

Η Επιτροπή δημοσιοποιεί κάθε απόφαση που λαμβάνει σύμφωνα με την παράγραφο 1 και την παρούσα παράγραφο.

4. Η παράγραφος 3 δεν εφαρμόζεται σε κράτη μέλη που λαμβάνουν χρηματοδοτική συνδρομή σε προληπτική βάση με τη μορφή γραμμών πίστωσης, οι οποίες δεν συνδέονται με τη λήψη νέων μέτρων πολιτικής από το οικείο κράτος μέλος, εφόσον οι γραμμές πίστωσης δεν διακόπτονται.

5. Η Επιτροπή δημοσιεύει, ενημερωτικά, κατάλογο των μέσων προληπτικής χρηματοδοτικής συνδρομής, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 3, και τον διατηρεί ενημερωμένο, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη ενδεχόμενες αλλαγές στην πολιτική

χρηματοδοτικής συνδρομής του ΕΜΣ, του ΕΤΧΣ ή άλλου σχετικού διεθνούς χρηματοπιστωτικού οργανισμού.

Άρθρο 3

Ενισχυμένη εποπτεία

1. Το κράτος μέλος που υπόκειται σε ενισχυμένη εποπτεία, μετά από διαβούλευση και σε συνεργασία με την Επιτροπή, η οποία ενεργεί σε συνεννόηση με την ΕΚΤ, τις ΕΕΑ, το ΕΣΣΚ και, όπου είναι σκόπιμο, το ΔΝΤ, εγκρίνει μέτρα που στοχεύουν στην αντιμετώπιση των πηγών ή των δυνητικών πηγών των δυσκολιών. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος λαμβάνει υπόψη ενδεχόμενες συστάσεις που του έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών⁽⁹⁾, τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος⁽¹⁰⁾ ή τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1176/2011, σχετικά με το εθνικό μεταρρυθμιστικό του πρόγραμμα και το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας.

Η Επιτροπή ενημερώνει σχετικά με τα μέτρα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο την αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, την ΟΔΕ, την ομάδα εργασίας της Ευρωομάδας, καθώς και το κοινοβούλιο του οικείου κράτους μέλους, όπου έχει εφαρμογή και σύμφωνα με την εθνική πρακτική.

2. Η στενότερη παρακολούθηση της δημοσιονομικής κατάστασης που ορίζεται στο άρθρο 10 παράγραφοι 2, 3 και 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2013, σχετικά με κοινές διατάξεις για την παρακολούθηση και την εκτίμηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων και τη διασφάλιση της διόρθωσης του υπερβολικού ελλείμματος των κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ⁽¹¹⁾ εφαρμόζεται σε κράτος μέλος που υπόκειται σε ενισχυμένη εποπτεία, ασχέτως της ύπαρξης υπερβολικού ελλείμματος στο εν λόγω κράτος μέλος. Η έκθεση που καταρτίζεται βάσει του άρθρου 10 παράγραφος 3 του εν λόγω κανονισμού υποβάλλεται σε τριμηνιαία βάση.

3. Κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, κράτος μέλος που υπόκειται σε ενισχυμένη εποπτεία δυνάμει του άρθρου 2 παράγραφος 1:

α) κοινοποιεί στην ΕΚΤ, υπό την εποπτική ιδιότητά της, και, όπου είναι σκόπιμο, στις αρμόδιες ΕΕΑ, σύμφωνα με το άρθρο 35 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010, του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1094/2010 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1095/2010, με τη συχνότητα που του έχει ζητηθεί, αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τις εξελίξεις στο χρηματοπιστωτικό του σύστημα, συμπεριλαμβανομένης ανάλυσης των αποτελεσμάτων των προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων ή των αναλύσεων ευαισθησίας που έχουν διεξαχθεί με βάση το στοιχείο β) της παρούσας παραγράφου·

β) διενεργεί, υπό την εποπτεία της ΕΚΤ, υπό την εποπτική ιδιότητά της, ή, όταν είναι σκόπιμο, υπό την εποπτεία των αρμόδιων ΕΕΑ, τις προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων ή τις αναλύσεις ευαισθησίας, κατά περίπτωση, για να εκτιμήσει την ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα σε διάφορους μακροοικονομικούς και χρηματοπιστωτικούς κραδασμούς, όπως ορίζεται από την Επιτροπή και την ΕΚΤ, σε συνεννόηση με τις αρμόδιες ΕΕΑ και με το ΕΣΣΚ·

γ) υποβάλλεται σε τακτικές εκτιμήσεις των εποπτικών ικανοτήτων του επί του χρηματοπιστωτικού τομέα στο πλαίσιο ειδικής αξιολόγησης από ομοτίμους, που

διενεργείται από την ΕΚΤ, υπό την εποπτική ιδιότητά της, ή, όταν είναι σκόπιμο, από τις αρμόδιες ΕΕΑ.

δ) κοινοποιεί στην Επιτροπή κάθε πληροφορία που χρειάζεται για την παρακολούθηση μακροοικονομικών ανισορροπιών, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011.

Με βάση την ανάλυση των αποτελεσμάτων των προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων και τις αναλύσεις ευαισθησίας που αναφέρονται στο στοιχείο α) του πρώτου εδαφίου και λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα της εκτίμησης των σχετικών δεικτών του πίνακα επιδόσεων όσον αφορά τις μακροοικονομικές ανισορροπίες που θεσπίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η ΕΚΤ, υπό την εποπτική ιδιότητά της, καθώς και οι αρμόδιες ΕΕΑ, εκπονούν, σε συνεννόηση με το ΕΣΣΚ, εκτίμηση των δυνητικών ευπαθειών του χρηματοπιστωτικού συστήματος και υποβάλλουν την εν λόγω εκτίμηση στην Επιτροπή, με τη συχνότητα που ορίζει η τελευταία, και στην ΕΚΤ.

4. Κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, το κράτος μέλος που υπόκειται σε ενισχυμένη εποπτεία δυνάμει του άρθρου 2 παράγραφος 3:

α) κοινοποιεί στην Επιτροπή, την ΕΚΤ και, όπου είναι σκόπιμο, τις αρμόδιες ΕΕΑ, σύμφωνα με το άρθρο 35 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010, του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1094/2010, και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1095/2010, με τη συχνότητα που του ζητείται, αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τις εξελίξεις στο χρηματοπιστωτικό του σύστημα, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης των αποτελεσμάτων τυχόν προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων ή αναλύσεων ευαισθησίας που έχουν διεξαχθεί δυνάμει του στοιχείου β)·

β) διενεργεί, υπό την εποπτεία της ΕΚΤ, υπό την εποπτική ιδιότητά της ή, όταν είναι σκόπιμο, υπό την εποπτεία των αρμόδιων ΕΕΑ, τις προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων ή τις αναλύσεις ευαισθησίας, κατά περίπτωση, για την εκτίμηση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα σε διάφορους μακροοικονομικούς και χρηματοπιστωτικούς κραδασμούς, όπως ορίζεται από την Επιτροπή και την ΕΚΤ, σε συνεννόηση με τις αρμόδιες ΕΕΑ και το ΕΣΣΚ, και τους κοινοποιεί τα αναλυτικά αποτελέσματα·

γ) υποβάλλεται σε τακτικές εκτιμήσεις των εποπτικών μηχανισμών του επί του χρηματοπιστωτικού τομέα στο πλαίσιο ειδικής αξιολόγησης από ομοτίμους, που διενεργείται από την ΕΚΤ, υπό την εποπτική ιδιότητά της, ή, κατά περίπτωση, τις αρμόδιες ΕΕΑ·

δ) κοινοποιεί στην Επιτροπή κάθε πληροφορία που χρειάζεται για την παρακολούθηση μακροοικονομικών ανισορροπιών, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011.

Η Επιτροπή, η ΕΚΤ και οι αρμόδιες ΕΕΑ χειρίζονται ως απόρρητη κάθε αναλυτική πληροφορία που τους διαβιβάζεται.

5. Η Επιτροπή, σε συνεννόηση με την ΕΚΤ και τις αρμόδιες ΕΕΑ και, όταν είναι σκόπιμο, το ΔΝΤ, πραγματοποιεί τακτικές αποστολές επιθεώρησης στο κράτος μέλος που υπόκειται σε ενισχυμένη εποπτεία, προκειμένου να επαληθεύσει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί από το εν λόγω κράτος μέλος όσον αφορά την εφαρμογή των μέτρων που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4.

Η Επιτροπή κοινοποιεί ανά τρίμηνο την εκτίμησή της στην αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και την ΟΔΕ. Στην εν λόγω εκτίμηση, εξετάζει, ειδικότερα, αν χρειάζονται περαιτέρω μέτρα.

Οι αποστολές επιθεώρησης του πρώτου εδαφίου αντικαθιστούν τους επιτόπιους ελέγχους που προβλέπονται στο άρθρο 10α παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97.

6. Κατά την προετοιμασία της εκτίμησης που προβλέπεται στην παράγραφο 5, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα τυχόν εμπεριστατωμένης επισκόπησης δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης των δευτερογενών αποτελεσμάτων των εθνικών οικονομικών πολιτικών στο κράτος μέλος που υπόκειται σε ενισχυμένη εποπτεία, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού.

7. Στις περιπτώσεις στις οποίες η Επιτροπή διαπιστώνει, με βάση τις αποστολές επιθεώρησης που προβλέπονται στην παράγραφο 5, ότι απαιτούνται περαιτέρω μέτρα και ότι η χρηματοπιστωτική και οικονομική κατάσταση του οικείου κράτους μέλους έχει σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της ζώνης του ευρώ ή των κρατών μελών της, το Συμβούλιο, με ειδική πλειοψηφία και μετά από πρόταση της Επιτροπής, μπορεί να συστήσει στο οικείο κράτος μέλος να λάβει προληπτικά διορθωτικά μέτρα ή να καταρτίσει σχέδιο προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής.

Το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει να δημοσιοποιήσει τη σύστασή του.

8. Όταν δημοσιοποιείται μια σύσταση βάσει της παραγράφου 7:

α) η αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μπορεί να προσφέρει την ευκαιρία στο οικείο κράτος μέλος και στην Επιτροπή να συμμετάσχουν σε ανταλλαγή απόψεων·

β) εκπρόσωποι της Επιτροπής μπορούν να κληθούν από το κοινοβούλιο του οικείου κράτους μέλους να συμμετάσχουν σε ανταλλαγή απόψεων·

γ) το Συμβούλιο ενημερώνει έγκαιρα την αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το περιεχόμενο της σύστασης.

9. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενισχυμένης εποπτείας, η αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και το κοινοβούλιο του οικείου κράτους μέλους μπορούν να καλέσουν εκπροσώπους της Επιτροπής, της ΕΚΤ και του ΔΝΤ να συμμετάσχουν σε οικονομικό διάλογο.

34

Άρθρο 4

Υποβολή εκθέσεων σε περίπτωση χρηματοδοτικής συνδρομής για την ανακεφαλαιοποίηση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

Τα κράτη μέλη που υπόκεινται σε ενισχυμένη εποπτεία ή σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής και λαμβάνουν χρηματοδοτική συνδρομή για την ανακεφαλαιοποίηση των χρηματοπιστωτικών τους ιδρυμάτων ενημερώνουν δύο φορές το έτος την ΟΔΕ σχετικά με τους όρους που επιβάλλονται στα εν λόγω χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, μεταξύ άλλων τους όρους σχετικά με τις αμοιβές των διευθυντικών στελεχών. Τα εν λόγω κράτη μέλη υποβάλλουν επίσης πληροφορίες σχετικά με τις πιστώσεις που προσφέρει ο χρηματοπιστωτικός τομέας στην πραγματική οικονομία.

Άρθρο 5

Πληροφορίες για τις προβλεπόμενες αιτήσεις χρηματοδοτικής συνδρομής

Ένα κράτος μέλος που προτίθεται να ζητήσει χρηματοδοτική συνδρομή από ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες, τον ΕΜΣ, το ΕΤΧΣ ή από άλλο σχετικό διεθνή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, όπως το ΔΝΤ, πληροφορεί αμέσως τον πρόεδρο της ομάδας εργασίας της Ευρωομάδας, τον Επίτροπο που είναι αρμόδιος για οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις και τον πρόεδρο της ΕΚΤ σχετικά με την πρόθεσή του αυτή.

Η ομάδα εργασίας της Ευρωομάδας, αφού πρώτα λάβει εκτίμηση από την Επιτροπή, συζητά αυτήν την προτιθέμενη αίτηση προκειμένου να εξετάσει, μεταξύ άλλων, τις δυνατότητες που υπάρχουν δυνάμει των υφιστάμενων χρηματοπιστωτικών μέσων στο πλαίσιο της Ένωσης ή της ευρωζώνης, πριν το οικείο κράτος μέλος απευθυνθεί σε δυνητικούς δανειστές.

Τα κράτη μέλη που προτίθενται να ζητήσουν χρηματοδοτική συνδρομή από τον ΕΜΧΣ ενημερώνουν αμέσως τον πρόεδρο της ΟΔΕ, τον Επίτροπο που είναι αρμόδιος για οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις και τον πρόεδρο της ΕΚΤ σχετικά με την πρόθεσή τους αυτή.

Άρθρο 6

Αξιολόγηση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους

Όταν ένα κράτος μέλος αιτείται χρηματοδοτική συνδρομή από τον ΕΜΧΣ, τον ΕΜΣ ή το ΕΤΧΣ, η Επιτροπή εκτιμά, σε συνεργασία με την ΕΚΤ και, εφόσον είναι δυνατόν, με το ΔΝΤ, τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους του εν λόγω κράτους μέλους και τις τρέχουσες ή ενδεχόμενες χρηματοδοτικές ανάγκες του. Η Επιτροπή υποβάλλει την εκτίμηση αυτή στην ομάδα εργασίας της Ευρωομάδας, αν η χρηματοδοτική συνδρομή πρόκειται να χορηγηθεί στο πλαίσιο του ΕΜΣ ή του ΕΤΧΣ και στην ΟΔΕ αν η χρηματοδοτική συνδρομή πρόκειται να χορηγηθεί στο πλαίσιο του ΕΜΧΣ.

Η εκτίμηση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους πρέπει να βασίζεται στο πιθανότερο μακροοικονομικό σενάριο ή σε πιο συνετό σενάριο, και σε δημοσιονομικές προβλέψεις με βάση τα πιο πρόσφατα στοιχεία, και να λαμβάνει κατάλληλα υπόψη τα συμπεράσματα της έκθεσης που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο α), καθώς και οποιοδήποτε καθήκον εποπτείας που ασκείται σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο β). Η Επιτροπή εκτιμά επίσης τον αντίκτυπο των μακροοικονομικών και χρηματοπιστωτικών κραδασμών και τις δυσμενείς εξελίξεις στη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους.

Η Επιτροπή δημοσιεύει το μακροοικονομικό σενάριο, συμπεριλαμβανομένου του σεναρίου ανάπτυξης, τις σημαντικές παραμέτρους στις οποίες βασίζεται η εκτίμηση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους του οικείου κράτους μέλους, και τον εκτιμώμενο συνολικό αντίκτυπο των δημοσιονομικών μέτρων στην οικονομική ανάπτυξη.

Άρθρο 7

Πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής

1. Όταν ένα κράτος μέλος αιτείται χρηματοδοτική συνδρομή από ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες, το ΕΜΧΣ, το ΕΜΣ, το ΕΤΧΣ ή το ΔΝΤ, συντάσσει, σε συμφωνία με την Επιτροπή, που ενεργεί σε συνεννόηση με την ΕΚΤ και, όπου είναι σκόπιμο, με το ΔΝΤ, σχέδιο προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής το οποίο βασίζεται σε και υποκαθιστά οποιοδήποτε άλλο πρόγραμμα οικονομικής εταιρικής σχέσης δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013 και περιλαμβάνει ετήσιους δημοσιονομικούς στόχους.

Το σχέδιο προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής λαμβάνει υπόψη τους ειδικούς κινδύνους που εγκυμονεί το συγκεκριμένο κράτος μέλος για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ, και στοχεύει στην ταχεία επαναφορά μιας υγιούς και βιώσιμης οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κατάστασης και στην αποκατάσταση της ικανότητας του κράτους μέλους να χρηματοδοτεί πλήρως τον εαυτό του από τις χρηματαγορές.

Το σχέδιο προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής βασίζεται στην εκτίμηση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους που αναφέρεται στο άρθρο 6, η οποία ενημερώνεται

προκειμένου να περιλάβει τον αντίκτυπο του σχεδίου διορθωτικών μέτρων για τα οποία γίνεται διαπραγμάτευση με το οικείο κράτος μέλος, και λαμβάνει δεόντως υπόψη κάθε σύσταση προς το εν λόγω κράτος μέλος βάσει των άρθρων 121, 126, 136 ή 148 ΣΛΕΕ, καθώς και τις δράσεις του που απαιτούνται για τη συμμόρφωση με οποιαδήποτε τέτοια σύσταση, στοχεύοντας παράλληλα στη διεύρυνση, την ενίσχυση και την εμβάθυνση των απαιτούμενων μέτρων πολιτικής.

Το σχέδιο προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής λαμβάνει υπόψη τις πρακτικές και τους θεσμούς διαμόρφωσης των μισθών, καθώς και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του οικείου κράτους μέλους στο πλαίσιο της στρατηγικής της Ένωσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Το σχέδιο προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής σέβεται απόλυτα το άρθρο 152 ΣΛΕΕ και το άρθρο 28 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή ενημερώνει προφορικά τον πρόεδρο και τους αντιπροέδρους της αρμόδιας επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στην προετοιμασία του σχεδίου προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής. Οι πληροφορίες αυτές θεωρούνται εμπιστευτικές.

2. Το Συμβούλιο, με ειδική πλειοψηφία, βάσει πρότασης της Επιτροπής, εγκρίνει το πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής που ετοιμάζει το κράτος μέλος το οποίο αιτείται χρηματοδοτική συνδρομή σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Η Επιτροπή μεριμνά ώστε το μνημόνιο συνεννόησης που υπογράφει εξ ονόματος του ΕΜΣ ή του ΕΤΧΣ να είναι πλήρως συμβατό με το πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής που έχει εγκρίνει το Συμβούλιο.

3. Η Επιτροπή διασφαλίζει τη συνοχή στη διαδικασία της οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας για κράτος μέλος που εντάσσεται σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής, προκειμένου να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων.

4. Η Επιτροπή, σε συνεννόηση με την ΕΚΤ και, όταν είναι σκόπιμο, το ΔΝΤ, παρακολουθούν την πρόοδο που επιτυγχάνεται από ένα κράτος μέλος όσον αφορά την εφαρμογή του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής του.

Η Επιτροπή ενημερώνει ανά τρίμηνο την ΟΔΕ σχετικά με αυτήν την πρόοδο. Το οικείο κράτος μέλος συνεργάζεται πλήρως με την Επιτροπή και την ΕΚΤ. Παρέχει ειδικότερα στην Επιτροπή και την ΕΚΤ όλες τις πληροφορίες τις οποίες θεωρούν αναγκαίες για την παρακολούθηση της εφαρμογής του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 4.

Η Επιτροπή ενημερώνει προφορικά τον πρόεδρο και τους αντιπροέδρους της αρμόδιας επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στην προετοιμασία του σχεδίου προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής. Οι πληροφορίες αυτές θεωρούνται εμπιστευτικές.

5. Η Επιτροπή, σε συνεννόηση με την ΕΚΤ και, όταν είναι σκόπιμο και με το ΔΝΤ, εξετάζει με το οικείο κράτος μέλος τις αλλαγές και επικαιροποιήσεις που ενδεχομένως πρέπει να γίνουν στο πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής του προκειμένου να ληφθούν κατάλληλα υπόψη, μεταξύ άλλων, οποιοσδήποτε σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των μακροοικονομικών προβλέψεων και των πραγματικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων ενδεχόμενων συνεπειών του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής, δυσμενών δευτερογενών επιπτώσεων, καθώς και μακροοικονομικών και χρηματοπιστωτικών κραδασμών. Το Συμβούλιο, με ειδική πλειοψηφία βάσει πρότασης της Επιτροπής, αποφασίζει για τυχόν αλλαγές που πρέπει να γίνουν στο εν λόγω πρόγραμμα.

6. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος εξετάζει, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή, αν πρέπει να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο για την ενθάρρυνση των ιδιωτών επενδυτών να διατηρήσουν το συνολικό τους άνοιγμα σε εθελοντική βάση.

7. Όταν η παρακολούθηση που αναφέρεται στην παράγραφο 4 επισημαίνει σημαντικές αποκλίσεις από το πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής κράτους μέλους, το Συμβούλιο, με ειδική πλειοψηφία βάσει πρότασης της Επιτροπής, μπορεί να αποφασίσει ότι το οικείο κράτος μέλος δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις πολιτικής που περιέχονται στο πρόγραμμά του. Στην πρότασή της, η Επιτροπή εκτιμά ρητά αν οι σημαντικές αυτές αποκλίσεις οφείλονται σε λόγους που δεν είναι σε θέση να ελέγξει το οικείο κράτος μέλος.

Οι προσπάθειες δημοσιονομικής εξυγίανσης που καθορίζονται στο πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη για εξασφάλιση των μέσων που επιτρέπουν την εφαρμογή θεμελιωδών πολιτικών όπως η εκπαίδευση και η περίθαλψη.

Όταν το Συμβούλιο λαμβάνει απόφαση σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, το οικείο κράτος μέλος, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή και σε συνεννόηση με την ΕΚΤ και, όπου είναι σκόπιμο, με το ΔΝΤ, λαμβάνει μέτρα για τη σταθεροποίηση των αγορών και τη διατήρηση της ομαλής λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού τομέα του.

8. Το κράτος μέλος που έχει υπαχθεί σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής και το οποίο αντιμετωπίζει ανεπάρκεια σε διοικητικό δυναμικό ή σημαντικά προβλήματα κατά την εφαρμογή του προγράμματος ζητεί τεχνική βοήθεια από την Επιτροπή, η οποία μπορεί προς το σκοπό αυτό να συγκροτεί ομάδες εμπειρογνομόνων αποτελούμενες από εμπειρογνώμονες από διαφορετικά κράτη μέλη και λοιπά θεσμικά όργανα της Ένωσης ή από σχετικούς διεθνείς οργανισμούς. Οι στόχοι και τα μέσα της τεχνικής βοήθειας εκτίθενται ρητά στις ενημερωμένες εκδόχές του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής και επικεντρώνονται στον τομέα στον οποίο εντοπίζονται οι κύριες ανάγκες. Η τεχνική βοήθεια μπορεί να περιλαμβάνει την εγκατάσταση επιτόπου εκπροσώπου και προσωπικού υποστήριξης για την παροχή συμβουλών στις αρχές σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος.

Το πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής, συμπεριλαμβανομένων των στόχων του και της αναμενόμενης κατανομής των προσπαθειών προσαρμογής, δημοσιοποιείται.

Τα συμπεράσματα της εκτίμησης της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους επισυνάπτονται στο πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής.

9. Τα κράτη μέλη που υπόκεινται σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής διεξάγουν πλήρη έλεγχο των δημόσιων οικονομικών τους προκειμένου να εκτιμήσουν, μεταξύ άλλων, τους λόγους που οδήγησαν σε υπερβολικά υψηλά επίπεδα χρέους και να εντοπίσουν οποιαδήποτε πιθανή παρατυπία.

10. Η αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μπορεί να προσφέρει στο οικείο κράτος μέλος και στην Επιτροπή τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε ανταλλαγή απόψεων όσον αφορά την πρόοδο που επιτυγχάνεται στην εφαρμογή του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής.

11. Εκπρόσωποι της Επιτροπής μπορούν να κληθούν από το κοινοβούλιο του οικείου κράτους μέλους να συμμετάσχουν σε ανταλλαγή απόψεων όσον αφορά την πρόοδο που επιτυγχάνεται στην εφαρμογή του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής του.

12. Το παρόν άρθρο δεν έχει εφαρμογή στα μέσα για την παροχή χρηματοδοτικής συνδρομής που χορηγείται σε προληπτική βάση, σε δάνεια που χορηγούνται για την ανακεφαλαιοποίηση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, ή σε οποιοδήποτε νέο χρηματοδοτικό

μέσο του ΕΜΣ, για το οποίο οι κανόνες του ΕΜΣ δεν προβλέπουν πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής.

Για σκοπούς πληροφόρησης, η Επιτροπή καταρτίζει κατάλογο των σχετικών μέσων χρηματοδοτικής συνδρομής που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο και τον διατηρεί ενημερωμένο προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη ενδεχόμενες μεταβολές στην πολιτική χρηματοδοτικής συνδρομής εκ μέρους του ΕΜΣ.

Σε σχέση με τα μέσα αυτά, το Συμβούλιο, ενεργώντας με βάση σύσταση της Επιτροπής, εγκρίνει, με απόφαση που απευθύνει στα οικεία κράτη μέλη, τις κύριες απαιτήσεις πολιτικής που ο ΕΜΣ και το ΕΤΧΣ προτίθενται να περιλάβουν στους όρους για τη χορήγηση της χρηματοδοτικής συνδρομής τους, εφόσον το περιεχόμενο των μέτρων αυτών υπάγεται στην αρμοδιότητα της Ένωσης όπως καθορίζεται στις Συνθήκες.

Η Επιτροπή μεριμνά ώστε το μνημόνιο συνεννόησης που υπογράφει εξ ονόματος του ΕΜΣ ή του ΕΤΧΣ να είναι πλήρως συμβατό με την ανωτέρω απόφαση του Συμβουλίου.

Άρθρο 8

Συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών

Όταν κράτος μέλος ετοιμάζει τα οικεία σχέδια προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής, καλεί τους κοινωνικούς εταίρους και τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να καταθέσουν τις απόψεις τους, ως συμβολή στην οικοδόμηση συναίνεσης για το περιεχόμενό του.

Άρθρο 9

Μέτρα για τη διασφάλιση των φορολογικών εσόδων

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν, όταν χρειάζεται, μέτρα, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή και σε συνεννόηση με την ΕΚΤ και, όπου είναι σκόπιμο, με το ΔΝΤ, για την ενίσχυση της απόδοσης και της αποτελεσματικότητας των εισπρακτικών μηχανισμών και την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης και της φοροδιαφυγής, προκειμένου να αυξήσουν τα φορολογικά τους έσοδα.

Άρθρο 10

Συνέπεια με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης

1. Όταν κράτος μέλος υπάγεται σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής και στις αλλαγές σε αυτό, δυνάμει του άρθρου 7 του παρόντος κανονισμού, απαλλάσσεται από την υποχρέωση υποβολής προγράμματος σταθερότητας, δυνάμει του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97, και ενσωματώνει το περιεχόμενο του εν λόγω προγράμματος σταθερότητας στο πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής του.

2. Όταν ένα κράτος μέλος που έχει υπαχθεί σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής έχει δεχθεί επίσης σύσταση δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 7 ΣΛΕΕ ή απόφαση ειδοποίησης δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 9 ΣΛΕΕ για τη διόρθωση υπερβολικού ελλείμματος:

α) απαλλάσσεται από την υποχρέωση υποβολής, κατά περίπτωση, των εκθέσεων δυνάμει του άρθρου 3 παράγραφος 4α και του άρθρου 5 παράγραφος 1α του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97·

β) οι ετήσιοι δημοσιονομικοί στόχοι κάθε προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής

ενσωματώνονται στη σύσταση ή στην απόφαση ειδοποίησης, αντίστοιχα, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 4 και το άρθρο 5 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, και, όταν το οικείο κράτος μέλος αποτελεί αντικείμενο απόφασης ειδοποίησης δυνάμει του άρθρου 126 παράγραφος 9 ΣΛΕΕ, τα μέτρα που ευνοούν αυτούς τους στόχους στο πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής ενσωματώνονται στην απόφαση ειδοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97.

γ) σχετικά με την παρακολούθηση που προβλέπεται στο άρθρο 7 παράγραφος 4 του παρόντος κανονισμού, απαλλάσσεται από την παρακολούθηση δυνάμει του άρθρου 10 παράγραφος 1 και του άρθρου 10α του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 και την παρακολούθηση στην οποία βασίζεται οποιαδήποτε απόφαση δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 2 και του άρθρου 6 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού.

Άρθρο 11

Συνέπεια με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011

Όταν κράτος μέλος υπόκειται σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής, δεν εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 στο εν λόγω κράτος μέλος για τη διάρκεια του εν λόγω προγράμματος, εκτός από το ότι οι δείκτες του πίνακα επιδόσεων ο οποίος καθιερώνεται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 ενσωματώνονται στην παρακολούθηση του εν λόγω προγράμματος.

Άρθρο 12

Συνέπεια με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής

Όταν κράτος μέλος υπόκειται σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής, εξαιρείται από την παρακολούθηση και την εκτίμηση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής δυνάμει του άρθρου 2-α του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 για τη διάρκεια του εν λόγω προγράμματος.

Άρθρο 13

Συνέπεια με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 473/2013

Όταν κράτος μέλος υπόκειται σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής, δεν εφαρμόζεται στο εν λόγω κράτος μέλος για τη διάρκεια του εν λόγω προγράμματος ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 473/2013, με εξαίρεση τα άρθρα 1 έως 5 και 13 έως 18 του εν λόγω κανονισμού.

Άρθρο 14

Άσκηση εποπτείας μετά το πρόγραμμα

1. Τα κράτη μέλη παραμένουν υπό εποπτεία μετά το πρόγραμμα εφόσον δεν έχει εξοφληθεί τουλάχιστον το 75 % της χρηματοδοτικής συνδρομής που έχει ληφθεί από ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη, τον ΕΜΧΣ, τον ΕΜΣ ή το ΕΤΧΣ. Το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, μπορεί να παρατείνει τη διάρκεια της άσκησης εποπτείας μετά το πρόγραμμα σε περίπτωση που εξακολουθεί να υπάρχει κίνδυνος για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα του οικείου κράτους μέλους. Η πρόταση της Επιτροπής θεωρείται ότι έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο, εκτός αν το Συμβούλιο αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία να την απορρίψει μέσα σε 10 ημέρες από την έγκρισή της από την Επιτροπή.

2. Μετά από αίτημα της Επιτροπής, το κράτος μέλος που παραμένει υπό εποπτεία μετά το πρόγραμμα συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του άρθρου 3 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού και παρέχει τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 473/2013.

3. Η Επιτροπή πραγματοποιεί, σε συνεννόηση με την ΕΚΤ, τακτικές αποστολές επιθεώρησης στο κράτος μέλος υπό εποπτεία μετά το πρόγραμμα, προκειμένου να εκτιμήσει την οικονομική, δημοσιονομική και χρηματοπιστωτική του κατάσταση. Κοινοποιεί ανά εξάμηνο την εκτίμησή της στην αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στην ΟΔΕ, καθώς και στο κοινοβούλιο του οικείου κράτους μέλους, και εκτιμά ειδικότερα αν χρειάζονται διορθωτικά μέτρα.

Η αρμόδια επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μπορεί να προσφέρει στο οικείο κράτος μέλος και στην Επιτροπή τη δυνατότητα να συμμετάσχει σε ανταλλαγή απόψεων όσον αφορά την πρόοδο που επιτυγχάνεται στο πλαίσιο της εποπτείας μετά το πρόγραμμα.

4. Το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, μπορεί να συστήσει σε κράτος μέλος υπό εποπτεία μετά το πρόγραμμα να λάβει διορθωτικά μέτρα. Η πρόταση της Επιτροπής θεωρείται ότι έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο, εκτός αν το Συμβούλιο αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία να την απορρίψει μέσα σε 10 ημέρες από την έγκρισή της από την Επιτροπή.

5. Το κοινοβούλιο του οικείου κράτους μέλους μπορεί να καλέσει εκπροσώπους της Επιτροπής να συμμετάσχουν σε ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στο πλαίσιο της εποπτείας μετά το πρόγραμμα.

Άρθρο 15

40

Ψηφοφορία στο Συμβούλιο

Για τα μέτρα που αναφέρονται στον παρόντα κανονισμό, ψηφίζουν μόνο τα μέλη του Συμβουλίου που εκπροσωπούν κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ, και το Συμβούλιο ενεργεί χωρίς να λάβει υπόψη την ψήφο του μέλους του Συμβουλίου που εκπροσωπεί το οικείο κράτος μέλος.

Η ειδική πλειοψηφία των μελών του Συμβουλίου που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 238 παράγραφος 3 στοιχείο α) ΣΛΕΕ.

Άρθρο 16

Εφαρμογή σε κράτη μέλη που λαμβάνουν χρηματοδοτική συνδρομή

Στα κράτη μέλη που λαμβάνουν χρηματοδοτική συνδρομή στις 30 Μαΐου 2013 εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός από την εν λόγω ημερομηνία.

Άρθρο 17

Μεταβατικές διατάξεις

Κατά παρέκκλιση του άρθρου 14, τα κράτη μέλη που βρίσκονται υπό εποπτεία μετά από πρόγραμμα στις 30 Μαΐου 2013 υπόκεινται στους κανόνες, όρους και διαδικασίες εποπτείας μετά το πρόγραμμα που ισχύουν για τη χρηματοδοτική συνδρομή την οποία δέχονται.

Άρθρο 18

Ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να καλεί εκπροσώπους του Συμβουλίου και της Επιτροπής σε διάλογο σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 19

Εκθέσεις

Έως την 1η Ιανουαρίου 2014, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, συνοδευόμενη, αν είναι σκόπιμο, από πρόταση τροποποίησης του παρόντος κανονισμού. Η Επιτροπή δημοσιεύει την εν λόγω έκθεση.

Οι εκθέσεις που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο αξιολογούν μεταξύ άλλων:

α) την αποτελεσματικότητα του παρόντος κανονισμού·

β) την πρόοδο όσον αφορά την εξασφάλιση στενότερου συντονισμού των οικονομικών πολιτικών και διαρκούς σύγκλισης των οικονομικών επιδόσεων των κρατών μελών σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ·

γ) τη συμβολή του παρόντος κανονισμού στην επιτυχία της στρατηγικής της Ένωσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Άρθρο 20

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την τρίτη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

41

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

Στρασβούργο, 21 Μαΐου 2013.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. SCHULZ

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

L. CREIGHTON

⁽¹⁾ EE C 141 της 17.5.2012, σ. 7.

⁽²⁾ Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 12ης Μαρτίου 2013 (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 13ης Μαΐου 2013.

⁽³⁾ EE L 331 της 15.12.2010, σ. 12.

⁽⁴⁾ EE L 331 της 15.12.2010, σ. 48.

⁽⁵⁾ EE L 331 της 15.12.2010, σ. 84.

⁽⁶⁾ EE L 331 της 15.12.2010, σ. 1.

⁽⁷⁾ EE L 145 της 31.5.2001, σ. 43.

⁽⁸⁾ EE L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽⁹⁾ EE L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽¹⁰⁾ EE L 209 της 2.8.1997, σ. 6.

⁽¹¹⁾ Βλέπε σελίδα 11 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ – ΟΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΕΜΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

European Stability Mechanism Guideline on Precautionary Financial Assistance

Article 1

Aim and scope

The objective of precautionary financial assistance is to support sound policies and prevent crisis situations by allowing ESM Members to secure the possibility to access ESM assistance before they face major difficulties raising funds in the capital markets. Precautionary financial assistance aims at helping ESM Members whose economic conditions are still sound to maintain continuous access to market financing by reinforcing the credibility of their macroeconomic performance while ensuring an adequate safety-net.

Article 2

Types of precautionary financial assistance

1. Precautionary financial assistance may be provided via a Precautionary Conditioned Credit Line (PCCL) or via an Enhanced Conditions Credit Line (ECCL). A PCCL and an ECCL credit line can be drawn via a loan or a primary market purchase. Both types of credit line shall have an initial availability period of one year and shall be renewable twice, each time for six months.
2. Access to a PCCL shall be based on pre-established conditions and limited to ESM Members where the economic and financial situation is still fundamentally sound. A global assessment shall be made on whether a potential beneficiary ESM Member qualifies for a PCCL, using as a basis the following criteria:
 - (a) Respect of the commitments under the stability and growth pact. An ESM Member under excessive deficit procedure may still access a PCCL, provided it fully abides by the Council decisions and recommendations aimed at ensuring a smooth and accelerated correction of its excessive deficit.
 - (b) A sustainable general government debt.
 - (c) Respect of the commitments under the excessive imbalance procedure (EIP). An ESM Member under EIP may still access a PCCL, provided it is established that it remains committed to addressing the imbalances identified by the Council.
 - (d) A track record of access to international capital markets on reasonable terms.
 - (e) A sustainable external position.
 - (f) The absence of bank solvency problems that would pose systemic threats to the stability of the euro area banking system.

3. The beneficiary ESM Member shall ensure a continuous respect of the eligibility criteria after the PCCL is granted, which shall be monitored by the European Commission, in liaison with the ECB.
4. Access to an ECCL shall be open to ESM Members that do not comply with some of the eligibility criteria required for accessing a PCCL but whose general economic and financial situation remains sound. The beneficiary ESM Member shall, after consultation of the European Commission and of the ECB, adopt corrective measures aimed at addressing the above-mentioned weaknesses and avoiding any future problems in respect of access to market financing, while ensuring a continuous respect of the eligibility criteria which were considered met when the credit line was granted. The monitoring of the respect of the eligibility criteria and of any corrective measures shall be ensured by the European Commission, in liaison with the ECB, in line with the provisions foreseen in Article 5.

Article 3

Procedures for granting precautionary financial assistance

In order to benefit from an ESM credit line, the request by the ESM Member shall follow the following steps:

1. An ESM Member may address a request for precautionary financial assistance to the Chairperson of the ESM Board of Governors.¹ On receipt of such a request, the Chairperson of the Board of Governors shall entrust the European Commission, in liaison with the ECB, with the following tasks:
 - (a) to assess the existence of a risk to the financial stability of the euro area as a whole or of its Member States;
 - (b) to assess whether general government debt is sustainable. Wherever appropriate and possible, such an assessment shall be conducted together with the IMF;
 - (c) to assess the actual or potential financing needs of the ESM Member concerned.
2. In addition, the European Commission shall be requested to, in liaison with the ECB, assess whether the ESM Member concerned meets the conditions for accessing a PCCL or an ECCL as set out in Article 2(2) and 2(4), respectively.
3. On the basis of the request of the ESM Member and the assessments referred to in paragraphs 1 and 2, the Managing Director shall prepare a proposal for financial assistance consistent with the aforementioned assessment and taking into account the financial situation of the ESM. On this basis, the Board of Governors may decide to grant, in principle, precautionary financial assistance to the ESM Member concerned in the form of a PCCL or an ECCL as well as its amount and duration in accordance with Article 13(2) of the ESM Treaty.
4. If a decision is adopted pursuant to paragraph 3, the Board of Governors shall, in accordance with article 13(3) of the ESM Treaty, entrust:

¹ This should be done taking into account Recital 8 of the ESM Treaty.

- a. The European Commission – in liaison with the ECB and, wherever possible, together with the IMF – with the task of negotiating, with the ESM Member concerned, an MoU detailing the policy conditions attached to the precautionary financial assistance.
 - b. The Managing Director of the ESM, with the task of preparing, in parallel, a proposal for a financial assistance facility agreement (FFA), detailing the financial terms and conditions of the precautionary financial assistance, to be adopted by the Board of Governors.
5. The European Commission shall sign the MoU on behalf of the ESM, subject to compliance with the conditions set out in paragraph 4(a) and approval by the Board of Governors. The Managing Director of the ESM shall sign the financial assistance facility agreement, subject to approval by the Board of Directors.

Article 4

Activating a credit line

1. The activation of the credit line shall be at the initiative of the beneficiary ESM Member. The Member shall have the flexibility to request the draw-down of funds at any time during the availability period of the credit line according to the agreed terms. It shall inform the ESM at least a week in advance of its intention to draw funds, depending on the intended size.
2. The maximum size of a tranche or primary market purchase shall be set in the initial decision to grant a credit line.

Article 5

Enhanced surveillance

1. Where an ECCL is granted or a PCCL drawn, the ESM Member shall be subject to enhanced surveillance by the European Commission for the availability period of the credit line. An ESM Member under enhanced surveillance shall, in consultation and cooperation with the European Commission, acting in liaison with the ECB, the European Supervisory Authorities (ESA) and the European Systemic Risk Board (ESRB), and where appropriate the IMF, adopt measures aimed at addressing the sources or potential sources of difficulties.
2. On a request from the European Commission, the ESM Member under enhanced surveillance shall:
 - a) Provide the ESM with all necessary information required for the execution of its lending activity and related risk management, such as monthly information regarding its financial condition, cash balance and other key information that would usually be provided for facilities of this type and any of the information mentioned in points (b) to (f);

- b) Communicate to the European Commission, the ECB, and the relevant ESA(s) at the requested frequency disaggregated information on developments in its financial system. The European Commission, the ECB, and the relevant ESA(s) shall preserve the confidentiality of the disaggregated data received;
 - c) Carry out, under the supervision of the relevant ESA(s), stress test exercises or sensitivity analyses as necessary to assess the resilience of the financial sector to various macroeconomic and financial shocks, as specified by the European Commission and the ECB in liaison with the relevant ESA(s) and the ESRB, and share the detailed results with them;
 - d) Be subject to regular assessments of its supervisory capacities over the banking sector in the framework of a specific peer review carried out by the relevant ESA(s);
 - e) Carry out and report on a comprehensive independent audit of the accounts of the general government conducted in coordination with national supreme audit institutions, aiming at assessing the reliability, completeness and accuracy of these public accounts for the purposes of the excessive deficit procedure. In this context, the European Commission (Eurostat) shall assess the quality of data reported by the beneficiary ESM Member in accordance with Regulation (EC) No 679/2010;
 - f) Where appropriate, provide additional information for the purposes of monitoring the progress towards the correction of the excessive deficit.
3. The European Commission shall conduct, in liaison with the ECB and the ESA(s) as needed, and where appropriate the IMF, regular review missions in the ESM Member under surveillance to verify the progresses made in the implementation of the adopted measures. It shall communicate, every quarter, its findings to the Board of Directors and assess notably whether further policy measures are needed.

Article 6

Warning system

The ESM shall establish an appropriate warning system, in accordance with Article 13(6) of the ESM Treaty, to ensure that the ESM receives any repayments due by the ESM Member under the stability support in a timely manner.

Article 7

Re-examination of the adequacy of the precautionary financial assistance

1. The adequacy of the precautionary financial assistance shall be assessed on a proposal from the ESM Managing Director based on the findings referred to in Article 5(3) or, where a PCCL has been granted but not drawn, the results of the regular EU multilateral surveillance procedure. The Board of Directors shall decide on the basis of this proposal whether the credit line should be maintained.

2. In case the beneficiary ESM Member deviates from its policy conditions or if those commitments have become clearly inadequate to resolve the threat of financial disturbance, the Board of Governors may decide to close the credit line. The beneficiary ESM Member would then be expected to request a regular stability support, with a full macroeconomic adjustment programme, following the procedure applicable to it.
3. After the beneficiary ESM Member has drawn funds for the first time via a loan or a primary market purchase, the Board of Directors shall decide on a proposal from the Managing Director and based on an assessment conducted by the European Commission, in liaison with the ECB, whether the credit line continues to be adequate or whether another form of financial assistance is needed.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV –

Απάντηση Επιτρόπου Pierre Moscovici προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Απάντηση του κ. Moscovici εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

(4.9.2017)

Η Επιτροπή καλωσορίζει τις πρόσφατες τεράστιες προσπάθειες της Ελλάδας για μεταρρυθμίσεις. Η ολοκλήρωση της δεύτερης επανεξέτασης του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) και η επακόλουθη εκταμίευση των 8,5 δισ. EUR θα πρέπει να ενισχύσει την εμπιστοσύνη και να στηρίξει την οικονομική ανάκαμψη.

Οι συζητήσεις σχετικά με το κατάλληλο πλαίσιο εποπτείας για την Ελλάδα μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος θα πραγματοποιηθούν πλησιέστερα προς το τέλος του προγράμματος, σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική, ώστε να ληφθούν υπόψη η κατάσταση της χώρας και τα πλέον ενημερωμένα στοιχεία για τις οικονομικές και χρηματοπιστωτικές συνθήκες και προοπτικές της αγοράς εκείνη τη χρονική στιγμή. Παραπέμπουμε τον κ. βουλευτή στο άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 472/2013, το οποίο καθορίζει το πλαίσιο για την εποπτεία μετά το πρόγραμμα.

48

Όσον αφορά το άρθρο 8 του κανονισμού 473/2013, αυτό υποχρεώνει τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να υποβάλλουν έκθεση για τα σχέδιά τους ως προς την έκδοση χρεογράφων στο οικείο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος. Η διάταξη αυτή δεν θίγει τις κυρίαρχες αποφάσεις των κρατών μελών όσον αφορά τον χρόνο και τον τρόπο έκδοσης ομολόγων. Στόχος της είναι η παροχή πληροφοριών και η δημιουργία πλαισίου συζήτησης και συντονισμού των σχεδίων έκδοσης χρεογράφων, εφόσον κριθεί αναγκαίο.

Ο Παύλος Ελευθεριάδης είναι καθηγητής δημοσίου δικαίου στη νομική σχολή του πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Είναι επίσης barrister στην Αγγλία και δικηγορεύει σε θέματα δημοσίου και ευρωπαϊκού δικαίου από το γραφείο Francis Taylor Building στο Λονδίνο.

Το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 είναι επισκέπτης ερευνητής στην Τράπεζα της Ελλάδος. Ένα πρώτο σχέδιο του παρόντος ενημερωτικού σημειώματος παρουσιάστηκε σε ειδικό σεμινάριο στην Τράπεζα της Ελλάδος τον Οκτώβριο 2017. Ο συγγραφέας είναι ευγνώμων για τα σχόλια, τις παρατηρήσεις και την συζήτηση που έγινε στην παρουσίαση αυτή, που οδήγησαν σε σημαντικές βελτιώσεις και διευκρινίσεις.